

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

Кваліфікаційна робота

магістра

на тему Планування кредитної діяльності АТ «Укрсиббанк»
в сучасних умовах

Виконала: студентка 2 курсу, 8.0729-з
спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та
страхування

освітньої програми фінанси і кредит
спеціалізації Корпоративні фінанси

Чернишова Н.С.

Керівник к.е.н., доцент Щєбликіна І.О.

Рецензент к.е.н., доцент Линенко А.В.

Запоріжжя 2020

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Факультет економічний
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування
Рівень вищої освіти магістр
Спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування
Освітня програма фінанси і кредит
Спеціалізація Корпоративні фінанси

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____ А.П. Кушик

«___» _____ 2020 р.

**ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТОВІ**

Чернишовій Наталії Сергіївні

- 1.Тема роботи: «Планування кредитної діяльності АТ «Укрсиббанк» в сучасних умовах»
керівник роботи: Щєбликіна Інна Олександрівна, к.е.н., доцент
затверджені наказом ЗНУ від 18 червня 2020 р. № 810-с.
2. Строк подання студентом роботи: 10 листопада 2020 р.
- 3.Вихідні дані до роботи: дані фінансової звітності АТ «Укрсиббанк», а також монографічні дослідження та наукові статті вітчизняних і зарубіжних авторів.
- 4.Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити): визначити економічну сутність кредитної діяльності; вивчити теоретичні засади формування кредитного портфелю банку; провести аналіз кредитної діяльності АТ «Укрсиббанк», провести аналіз фінансового стану АТ «Укрсиббанк», визначити систему та методи планування кредитної діяльності, провести аналіз показників ліквідності банку, визначити напрями підвищення ефективності кредитної діяльності банку, дослідити організацію кредитної діяльності банку в умовах глобалізації.
5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень): кваліфікаційна робота містить 14 рис., 23 табл.
6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	Щебликіна І.О., к.е.н., доцент	09.08.2020	09.08.2020
2	Щебликіна І.О., к.е.н., доцент	13.09.2020	13.09.2020
3	Щебликіна І.О., к.е.н., доцент	18.10.2020	18.10.2020

7. Дата видачі завдання: 05 липня 2020 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Складання бібліографії та вивчення літературних джерел	05.07.2020 р. – 09.07.2020 р.	виконано
2.	Виконання вступу	10.07.2020 р. – 08.08.2020 р.	виконано
3.	Виконання розділу 1	09.08.2020 р. – 12.09.2020 р.	виконано
4.	Виконання розділу 2	13.09.2020 р. – 17.10.2020 р.	виконано
5.	Виконання розділу 3	18.10.2020 р. – 28.10.2020 р.	виконано
6.	Формулювання висновків	28.10.2020 р. – 31.10.2020 р.	виконано
7.	Оформлення роботи, одержання відгуку та рецензії	01.11.2020 р. – 09.11.2020 р.	виконано
8.	Подання роботи на кафедру	10.11.2020 р.	виконано

Студент _____ Н.С.Чернишова
(підпис) (ініціали та прізвище)

Керівник роботи _____ І.О.Щебликіна
(підпис) (ініціали та прізвище)

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер _____ І.Ю. Кисільова
(підпис) (ініціали та прізвище)

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота: 87 с., 14 рис., 23 табл., 76 джерел.

Об'єктом дослідження є кредитна діяльність АТ «Укрсиббанк».

Предметом дослідження є теоретико-методичні та прикладні аспекти планування та формування кредитної діяльності банку.

Метою кваліфікаційної роботи є поглиблення знань щодо теоретичних аспектів кредитної діяльності банків, а також визначення напрямів підвищення ефективності кредитної діяльності банку.

Завдання:

- 1) визначити економічну сутність кредитної діяльності та кредитного портфелю банку;
- 2) провести дослідження організаційно-економічної характеристики АТ «Укрсиббанк»;
- 3) провести аналіз кредитної діяльності та показників ліквідності АТ «Укрсиббанк»;
- 4) визначити напрями підвищення ефективності кредитної діяльності банку;
- 5) охарактеризувати кредитну діяльність України в умовах глобалізації.

Методи дослідження: логічного узагальнення, дедуктивний, фінансового та статистичного аналізу, порівняння, зведення та ін.

Одержані результати: 1) визначено сутність, механізм та функції банківських кредитних операцій; 2) проведено економічну характеристику АТ «Укрсиббанк»; 3) проаналізовано кредитну діяльність та показники ліквідності АТ «Укрсиббанк»; 4) визначено напрями підвищення ефективності кредитної діяльності банку.

Результати дослідження можуть бути застосовані банками для покращення ефективності кредитної діяльності.

КРЕДИТНА ДІЯЛЬНІСТЬ БАНКУ, БАНКІВСЬКІ ОПЕРАЦІЇ, ЛІКВІДНІСТЬ, КРЕДИТНИЙ ПОРТФЕЛЬ БАНКУ, КРЕДИТНІ ОПЕРАЦІЇ

SUMMARY

Qualification work: 87 pp., 14 fig., 23 tab., 76 references.

The object of research is the credit activity of JSC «Ukrsibbank».

The subject of the research is the theoretical-methodical and applied aspects of planning and formation of credit activity of the bank.

The purpose of the qualification work is to deepen knowledge about the theoretical aspects of banks lending activities, as well as to identify areas for improving the efficiency of the bank's lending activities.

Tasks:

- 1) to determine the economic essence of credit activity and the loan portfolio of the bank;
- 2) to conduct a study of organizational and economic characteristics of JSC «Ukrsibbank»;
- 3) to analyze credit activity and liquidity indicators of JSC «Ukrsibbank»;
- 4) identify areas for improving the efficiency of the bank's lending activities;
- 5) to characterize the credit activity of Ukraine in the conditions of globalization.

Research methods: logical generalization, deductive, financial and statistical analysis, comparison, summary, etc.

The obtained results: 1) the essence, mechanism and functions of bank credit operations are determined; 2) the economic characteristics of JSC «Ukrsibbank» are conducted; 3) credit activity and liquidity indicators of JSC «Ukrsibbank» were analyzed; 4) the directions of increase of efficiency of credit activity of bank are defined.

The results of the study can be used by banks to improve the efficiency of lending.

The significance of the results of the master's qualification work is that the developed recommendations allow the bank's management to conduct continuous financial activities and increase the efficiency of the bank's lending activities.

THE BANK'S CREDIT ACTIVITY, BANKING OPERATIONS,
LIQUIDITY, THE BANK'S CREDIT PORTFOLIO, CREDIT OPERATIONS

ЗМІСТ

ВСТУП..... 8

1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПЛАНУВАННЯ КРЕДИТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ.....	12
1.1 Економічна сутність та функції банківських кредитних операцій....	12
1.2 Система та методи планування кредитної діяльності банку.....	22
1.3 Механізм формування кредитного портфеля.....	33
2 ОРГАНІЗАЦІЙНО - ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА АНАЛІЗ КРЕДИТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АТ «УКРСИББАНК».....	38
2.1 Організаційно - економічна характеристика АТ «Укрсиббанк».....	38
2.2 Аналіз кредитної діяльності АТ «Укрсиббанк».....	43
2.3 Аналіз показників ліквідності банку.....	63
3 ПЛАНУВАННЯ ЯКОСТІ КРЕДИТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКУ.....	68
3.1 Напрями підвищення ефективності кредитної діяльності банку.....	68
3.2 Організація кредитної діяльності України в умовах глобалізації.....	72
ВИСНОВКИ.....	78
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	81

ВСТУП

Нестабільна економічна ситуація та недостатній рівень економічного розвитку висуває нові вимоги щодо методів та системи планування та формування кредитної діяльності комерційних банків. Стратегічними цілями управління кредитним портфелем є вимірювання та моніторинг ризику та розробка ефективних методів побудови кредитного портфелю банку з мінімальним ризиком та достатньо високою ліквідністю.

Основною економічною функцією банків є кредитування їх клієнтів. Від того, наскільки добре банки реалізують свої кредитні функції, багато в чому залежить економічний стан регіонів, що ними обслуговуються. Банківські кредити сприяють появі нових підприємств, збільшенню кількості робочих місць, будівництву об'єктів соціального та культурного призначення, а також забезпечують економічну стабільність. Кредити становлять близько 60% всіх активів банку і забезпечують 2/3 усіх доходів. Вони є найбільш прибутковою, але й найбільш ризиковою частиною банківських активів.

Актуальність питання кредитної діяльності банків у забезпеченні сталого розвитку реального сектору економіки забезпечується наступними аргументами. Сьогодні проблема управління кредитним ризиком банку залишається однією з найактуальніших. Досвід свідчить, що з часом рівень ризикованості банківської діяльності дедалі зростатиме.

Для потреб практики необхідні чітко сформульовані рекомендації, що являють собою результат наукового дослідження. Водночас наука може ще не знати відповіді на деякі питання, а банкіру необхідно вирішувати їх на практиці. Тому побудова комплексної системи кредитного ризик менеджменту в банках є однією з основних складових забезпечення ефективної кредитної діяльності банків.

Дослідженню проблеми забезпечення ефективної кредитної діяльності банків приділяють велику увагу як вітчизняні, так і зарубіжні вчені. Зокрема, питання макроекономічних передумов розвитку кредитної діяльності банків

розробляли у своїх працях такі автори, як: В. Відлацький, О. Дзюблюк, Е. Доллан, В. Зимовець, О. Кузьмак, О. Лаврушин, С. Міщенко, М. Савостьяненко, М. Сулима, К. Тігірбеков.

Водночас, враховуючи досягнення фундаментальних і прикладних досліджень, недостатньо уваги приділяється окремим теоретично-методичним і практичним аспектам кредитної діяльності банків. Дискусійними залишаються питання уточнення макроекономічних умов кредитної діяльності банків як фінансових посередників; обґрунтування основних методичних підходів для оцінювання ефективності кредитної діяльності; визначення цілей, завдань, принципів організації кредитного ризик-менеджменту; обґрунтування підходів до оцінювання та шляхів мінімізації кредитного ризику; механізму формування і використання резервів під кредитні операції банків.

Метою кваліфікаційної роботи магістра є теоретичне узагальнення, аналіз та розробка практичних рекомендацій з планування кредитної діяльності АТ «Укрсиббанк».

Реалізація поставленої мети обумовила виконання таких завдань дослідження:

- узагальнити теоретичні основи планування кредитної діяльності комерційного банку;
- проаналізувати стан кредитного портфелю АТ «Укрсиббанк»;
- проаналізувати напрями підвищення ефективності кредитної діяльності АТ «Укрсиббанк»;
- оцінити якість кредитного портфелю за допомогою сучасних методів та інструментів на прикладі АТ «Укрсиббанк».

Об'єктом дослідження є процес планування кредитної діяльності банку.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних та практичних положень щодо планування кредитної діяльності банку.

Теоретичною та методологічною основою дослідження є праці вітчизняних і зарубіжних фахівців в галузі теорії та практики управління

інвестиційними проектами. У роботі використані методи: логічного узагальнення – для узагальнення наукового досвіду з досліджуваної проблематики й викладання послідовності положень кваліфікаційної роботи; дедуктивний – для дослідження теоретичних аспектів управлінні інвестиційними проектами; фінансово-економічного та статистичного аналізу, порівняння, зведення – при оцінюванні фінансового стану підприємства; критичного аналізу та узагальнення теоретичних досліджень– для теоретичного узагальнення одержаних результатів та формулювання висновків.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі та нормативно-правові акти, фахова література, матеріали наукових конференцій та періодичних видань, дані фінансової звітності АТ «Укрсиббанк», результати власних досліджень та проведеного аналізу.

Наукова новизна отриманих результатів визначається наступними основними положеннями: проведено аналіз кредитної діяльності АТ «Укрсиббанк», проведено аналіз фінансового стану АТ «Укрсиббанк», визначено систему та методи планування кредитної діяльності, проведено аналіз показників ліквідності банку, визначено напрями підвищення ефективності кредитної діяльності банку, досліджено організацію кредитної діяльності банку в умовах глобалізації.

Значення результатів кваліфікаційної роботи магістра полягає у тому, що розроблені рекомендації дозволяють керівництву банку вести безперервну фінансову діяльність та підвищити ефективність кредитної діяльності банку.

Апробація результатів дослідження. Основні положення і результати дослідження доповідалися й обговорювалися на міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні тенденції розвитку економіки, фінансів, обліку та права» (Полтава, 21 листопада 2020 р.).

Публікації. За матеріалами дослідження опубліковано тези за матеріалами наукової конференції.

1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПЛАНУВАННЯ КРЕДИТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

1.1 Економічна сутність та функції банківських кредитних операцій

На сьогодні одну з найважливіших ролей в сучасній економіці відіграє банківський кредит, який постає як головне джерело забезпечення грошовими ресурсами поточної господарської діяльності.

Ю. Бугель [1] визначає кредитний портфель як набір кредитних інструментів для досягнення встановлених цілей; В. Вовк [2] – сукупність відповідних економічних відносин між кредитором і позичальником з приводу поворотного руху вартості; А. Пашков [3] – сукупність коштів, які розміщуються у вигляді зобов'язань (міжбанківські кредити, кредити юридичним особам, кредити фізичним особам); Л. Бондаренко [4] – економічно обґрунтована й структурна сукупність кредитних угод і кредитних зобов'язань, яка є результатом цілеспрямованих управлінських рішень, прийнятих відповідно до вимог кредитної політики банку та органів банківського нагляду.

Досліджені наукові підходи взаємодоповнюють один одного, що дає змогу сформулювати комплексне визначення поняття «кредитний портфель». Отже, кредитний портфель – це інструмент управління активними операціями банку, метою здійснення яких є підвищення прибутку, ефективності діяльності, що досягається шляхом надання позичок за різними напрямками кредитування з урахуванням вимог кредитної політики банку та органів банківського нагляду.

Кредитні операції – це операції, які здійснюються банками у межах кредитних ресурсів, джерелами формування яких є власні та залучені кошти та кошти, одержанні від випуску цінних паперів.

Розрізняють такі основні форми кредиту: товарну, грошову та гарантійну (табл. 1.1).

Таблиця 1.1 – Форми кредиту

Форми кредиту		
Товарна	Грошова	Гарантійна
- виникає між продавцями та покупцями, коли покупці одержують товари чи послуги з відтермінуванням платежу (комерційний кредит)	- найбільш характерна в банківській практиці	- зобов'язання банку гарантувати платіж клієнтові в разі, коли той не зможе оплатити свої рахунки (акцептний, авальний кредити)

Кредити можна класифікувати по-різному, наприклад, залежно від суб'єктів господарювання кредит може бути банківський, державний, міжнародний; залежно від груп позичальників може бути по населенню, за суб'єктами господарювання, міжбанківський кредит; за призначенням може бути споживчий та інвестиційний; за сферами спрямування може бути спрямований у сферу обігу (у поточну діяльність), у сферу виробництва (інвестиційну діяльність), за забезпеченням та за строками користування.

Кредит здійснюється у конкретних формах, які є способами існування процесу кредитування, що постійно розвиваються. Проте змінюється й їхнє місце у структурі економічних відносин. Кредитування - процес складний і багатогранний, що в умовах становлення економіки країни набуває нових та ефективних шляхів застосування й розвитку. Основні економічні та правові основи кредитування знайшли своє закріплення у чинному законодавстві України.

Кредитні операції підрозділяються на активні та пасивні операції.

Пасивні операції – це операції з мобілізації ресурсів банку. За видом банківських ресурсів розрізняють пасивні операції з формування власних, залучених та позичених ресурсів банку. Активні кредитні операції поділяються на три основних складових: операції кредитного характеру, позичкові операції та послуги кредитного характеру (рис. 1.1).

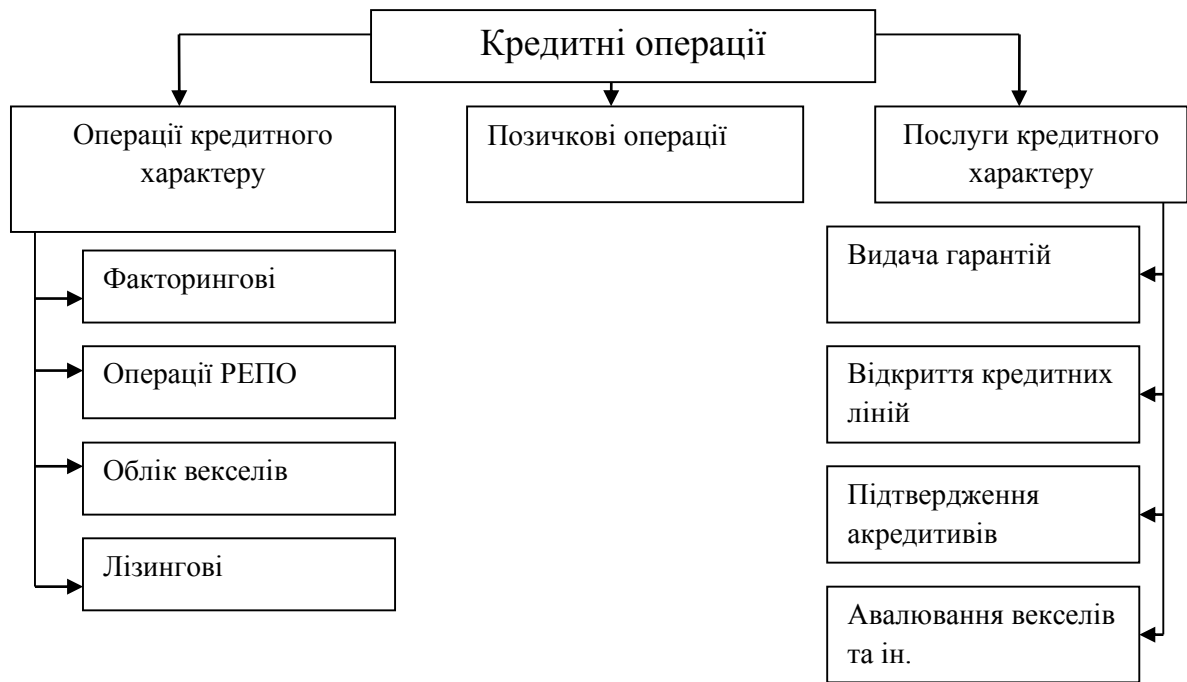

Рисунок 1.1 – Види кредитних операцій

Кредитні операції посідають головне місце з-поміж активних операцій комерційних банків. У більшості комерційних банків позичкові рахунки складають не менше половини їх сукупних активів і забезпечують близько 70% від отриманих ними доходів.

Порядок обліку установами банків операцій за кредитами регламентується Інструкцією з бухгалтерського обліку кредитних, вкладних (депозитних) операцій та формування і використання резервів під кредитні ризики в банках України, затвердженою постановою Правління Національного банку України від 15 вересня 2004 р. №435.

Кредити в свою чергу поділяються на:

1. Надані та отримані кредити на міжбанківському ринку;
2. Кредити органам державної влади та місцевого самоврядування;
3. Кредити суб'єктам господарювання;
4. Кредити фізичним особам;
5. Кредити небанківським фінансовим установам (рис. 1.2).

Рисунок 1.2 – Види банківських кредитів

На сьогодні розрізняють чотири функції кредиту, такі як: перерозподільча, емісійна, контрольна функція та капіталізація.

Перерозподільча функція полягає в тому, що грошові ресурси, через кредит перерозподіляються та спрямовуються у тимчасове користування іншим суб'єктам, не змінюючи їх первинного права власності.

Рушійний мотив такого перерозподілу – отримання додаткового доходу кожним із суб'єктів кредитних відносин: кредитор отримує його у вигляді процента, а позичальник – у вигляді прибутку на позичені кошти.

Контрольна функція виявляється не тільки в необхідності контролю кредитора за позичальником, а й у контролі позичальника за своєю діяльністю з тим, щоб своєчасно погасити отриманий кредит.

Оскільки позичальник має повернути позичену вартість грошей у певний строк, визначений договором, та з сплатою проценту, це стимулює

його використати так, щоб у необхідний час гроші вивільнялись з обігу та приносили дохід, достатній, щоб погасити кредит, сплатити проценти та отримати додатковий дохід.

Капіталізація вільних грошових доходів полягає у трансформації завдяки кредиту грошових заощаджень юридичний та фізичних осіб у вартість, що дає дохід, тобто у позичковий капітал [5].

Усі функції кредиту тісно пов'язані між собою (рис. 1.3).

Рисунок 1.3 – Функції кредиту

Взагалі, роль кредиту полягає в ефективній організації грошових коштів, розширенні виробництва та задоволення соціального населення.

Основними нормативними актами з приводу кредитних операцій є:

1. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 7 грудня 2000 року;
2. Положення Національного банку України №246 від 28 вересня 1995 року. «Про кредитування» зі змінами.

Як зазначено у Положенні Національного банку України «Про кредитування» №246, суб'єкти господарської діяльності, а також фізичні

особи можуть використовувати такі форми кредиту: банківський, комерційний, лізинговий, іпотечний, бланковий, консорціумний, споживчий, тощо.

Кредити, що надаються банками поділяються на: короткострокові – до 1 року; середньострокові – до 3 років та довгострокові – понад 3 роки.

Короткострокові кредити можуть надаватись у час фінансових труднощів задля забезпечення коштів в обороті організації.

Середньострокові кредити найчастіше надаються на поточні потреби, на оплату продукції, обладнання та послуг, пов'язаних з виробництвом.

Довгострокові кредити надаються для формування основного фонду підприємства або організації.

Кредитування також здійснюється на основі певних принципів.

Принципи кредитування – це основні положення, на які спирається весь кредитний процес.

Банківський кредит надається суб'єктам кредитування усіх форм власності у тимчасове користування на умовах, передбачених кредитним договором. Основними з них є: забезпечення, повернення, строковість, платність та цільова направленість (табл. 1.2).

Таблиця 1.2 – Принципи кредитування

Принципи	Коротка характеристика
Принцип забезпеченості	Наявність у банку права для захисту своїх інтересів, недопущення збитків від неповернення боргу через неплатоспроможність позичальника.
Принцип повернення	Кредит має бути поверненим позичальником банку у визначеному у договорі строк з відповідною сплатою за його використання.
Принцип строковості	
Принцип платності	
Цільова направленість	Вкладення позичкових коштів на конкретні цілі, передбачені кредитним договором.

Основними джерелами формування банківських кредитних ресурсів є власні кошти банків, залишки на розрахункових та поточних (валютних) рахунках, залучені кошти юридичних та фізичних осіб на депозитні рахунки

до запитання на строкові, міжбанківські кредити та кошти, одержані від випуску цінних паперів [5].

Кредитні операції здійснюються банками у межах кредитних ресурсів.

Кредитні взаємовідносини регламентуються на підставі кредитних договорів, що укладаються між кредитором і позичальником тільки в письмовій формі, які визначають взаємні зобов'язання та відповідальність сторін і не можуть змінюватися в односторонньому порядку без згоди обох сторін.

До основних умов банківського кредитування належать такі:

1. Операції проводяться тільки в межах вільних кредитних ресурсів у національній або іноземній валюті.

2. Банки враховують з необхідність забезпечення поєднання своїх інтересів з інтересами вкладників та загальнодержавних інтересів.

3. Для забезпечення власної стійкості операції проводяться з дотриманням встановлених НБУ економічних нормативів. При видачі кредитів у іноземній валюті в обов'язковому порядку повідомляється про це в НБУ.

4. Рішення про умови та порядок надання кредиту приймається колективно і визначається Правилами банку.

5. Кредити надаються тільки право- та кредитоспроможним позичальникам, які мають власні оборотні кошти та самостійний баланс.

Про кожен випадок надання позичальникові кредиту в розмірі, що перевищує 15% власного капіталу (великі кредити), банк повідомляє Національний банк України. Жоден із виданих великих кредитів не може перевищувати 25% капіталу банків. Якщо розрахунковий рахунок позичальника відкритий в іншому банку, то він надає в банк установчі документи з зазначенням юридичної адреси, картку із зразками підписів, завірену банком та довідку банку про залишки коштів на рахунках і наявності заборгованості за позичками. Існують такі критерії класифікації кредитних операцій (рис. 1.4).

Рисунок 1.4 – Класифікація кредитних операцій

Форма звернення може бути у вигляді листа, клопотання, заявки, заяви. В документах зазначається необхідна сума кредиту, його мета, строки погашення та форми забезпечення.

Комерційні банки можуть надавати кредити всім суб'єктам господарської діяльності незалежно від їх галузевої приналежності, статусу, форм власності у разі наявності в них реальних можливостей та правових форм забезпечення своєчасного повернення кредиту та сплати відсотків (комісійних) за користування кредитом.

Розмір відсоткових ставок та порядок їх сплати встановлюються банком і визначаються в кредитному договорі в залежності від кредитного ризику, наданого забезпечення, попиту і пропозицій, які склалися на кредитному ринку, строку користування кредитом, облікової ставки та інших факторів.

У разі зміни облікової ставки умови договору можуть переглядатися і змінюватися тільки на підставі взаємної згоди кредитора та позичальника.

Для кредитів, що надаються в іноземній валюті необхідно враховувати також відсоткові ставки, які діють на міжнародних ринках капіталів.

Комерційний банк аналізує, вивчає діяльність потенційного позичальника, визначає його кредитоспроможність, прогнозує ризик неповернення кредиту і приймає рішення про надання або відмову у наданні кредиту.

Основними критеріями оцінки кредитоспроможності позичальника можуть бути:

- забезпеченість власними коштами не менш як 50% усіх його видатків;
- репутація позичальника (кваліфікація, здібності керівника, дотримання ділової етики, договірної, платіжної дисципліни);
- оцінка продукції, що випускається, наявність замовлення на її реалізацію, характер послуг, які надаються (конкурентоздатність на

внутрішньому та зовнішньому ринках, попит на продукцію, послуги, обсяги експорту);

– економічна кон'юнктура (перспективи розвитку позичальника, наявність джерел коштів для капіталовкладень) тощо.

Необхідні відомості про позичальника та інформація, яка отримана банком при оформленні кредиту, систематизується у кредитній справі позичальника.

Документи, що зберігаються у цій справі, групуються таким чином:

- матеріали з надання кредиту;
- фінансово-економічна інформація;
- матеріали про кредитоспроможність позичальника (табл. 1.3).

Таблиця 1.3 – Документи кредитування

Тип документа	Документ
Матеріали з надання кредиту	кредитний договір, боргові зобов'язання, гарантійні листи тощо
Фінансово-економічна інформація	бухгалтерські баланси, звіти про прибутки та збитки, бізнес-плани тощо
Матеріали про кредитоспроможність позичальника	довідки, отримані від інших банків, запити, листування, звіти аудиторських фірм тощо

Кредити надаються суб'єктам господарської діяльності у безготівковій формі, шляхом сплати платіжних документів з позичкового рахунку як у національній, так і в іноземній валюті у порядку, визначеному чинним законодавством та нормативними актами Національного банку України, або шляхом перерахування на розрахунковий рахунок позичальника, якщо інше не передбачено кредитним договором, а також у готівковій формі для розрахунків із здавачами сільськогосподарської продукції та в інших передбачених чинним законодавством України та нормативно-правовими актами Національного банку України [5].

Кредити в іноземній валюті надаються комерційними банками за умови мобілізації ними валютних ресурсів на відповідний строк. При цьому допускається часткове або повне конвертування кредитних коштів у гривню

на міжбанківському валютному ринку України або в іншу іноземну валюту на міжбанківському валютному ринку України.

1.2 Система та методи планування кредитної діяльності банку

У банківській практиці найпоширенішими методами кредитування є кредитна лінія, контокорентний кредит, овердрафт, разовий строковий кредит (рис. 1.5).

Рисунок 1.5 – Методи банківського кредитування

Виділяють два різновиди кредитної лінії: рекомендована лінія або підтверджена лінія. У період дії кредитної лінії в межах встановленого ліміту позичальник може одержувати додаткові кошти відповідно до своєї потреби в них. У договорі на відкриття та обслуговування кредитної лінії передбачають

усі умови кредитування, в т.ч. ступінь безумовності підтримки та обслуговування [11].

Відновлювальна кредитна лінія – це кредитна лінія зі встановленим лімітом, в межах якого ви маєте можливість використовувати кошти будь-яку кількість разів впродовж терміну дії договору.

Не відновлювальна кредитна лінія – вид кредитної лінії, коли при отриманні повної суми кредитних коштів подальша їх видача припиняється незалежно від фактичної суми заборгованості (рис. 1.6).

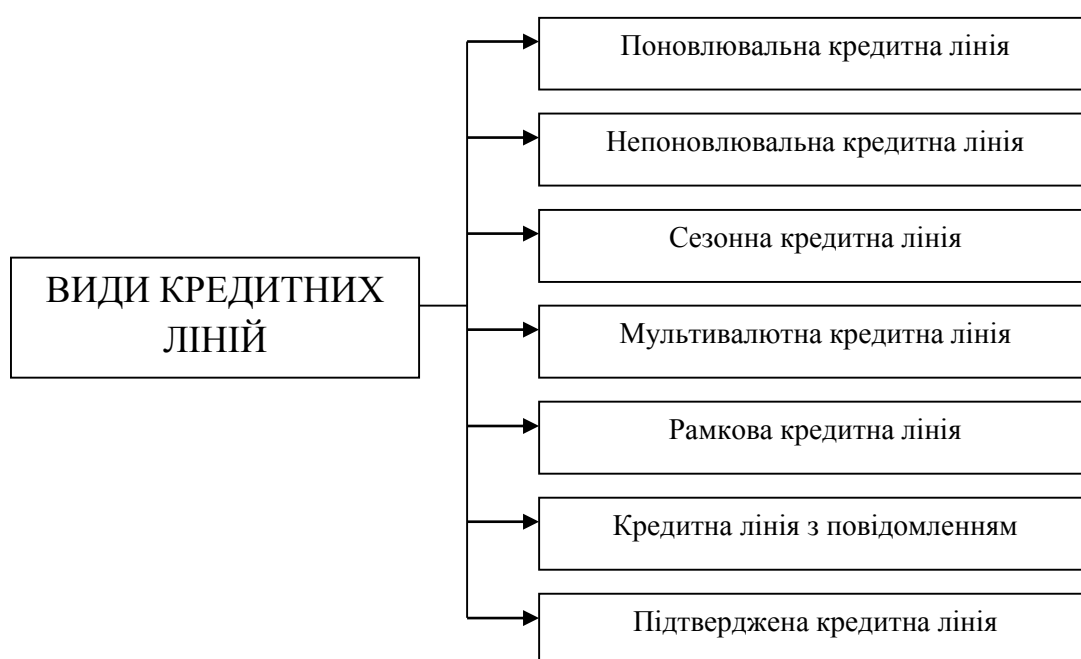

Рисунок 1.6 – Види кредитних ліній

Кредитування на умовах кредитної лінії використовують у тому випадку, коли позичальник періодично потребує значних коштів або наперед не може точно визначити необхідну суму кредиту. За користування кредитної лінії банки, як правило, стягують додаткову плату або ж відкривають такі лінії тільки надійним клієнтам. Розрізняють поновлювану та неоновлювану кредитну лінію [12].

За формою кредитна лінія – це письмова угода між банком і потенційним позичальником із зазначенням строку та умов надання кредиту на

перспективу. Цей документ підтверджує, що банк дає згоду надавати кредити у заздалегідь визначених розмірах протягом певного часу і на умовах, передбачених угодою [11].

Якщо банком визначено, що фінансовий стан позичальника істотно погіршився, спостерігаються затримки у сплаті кредиту і процентів за користування ним, існує можливість нецільового використання кредиту, є сумніви щодо його здатності виконати умови договору, банк може припинити надання чергового траншу за кредитною лінією та порушити питання про дострокове розірвання кредитного договору і дострокове повернення раніше наданого кредиту, що в обов'язковому порядку обумовлюється в кредитному договорі. Позичальник також має право частково або повністю відмовитись від користування кредитною лінією. Початкову домовленість щодо розміру кредитної лінії може бути скасовано (скоректовано) банком у разі раптової зміни кон'юнктури ринку або у зв'язку з нормативними обмеженнями (наприклад, перевищення нормативно встановленого ліміту заборгованості на одного позичальника).

Вартість кредитної лінії оцінюється за двома критеріями. Першим критерієм є ставка процента, що сплачується за кредитні кошти. Ставки процентів за кредитними лініями можуть бути як фіксовані, так і змінні, котрі базуються на ставках грошового ринку плюс премія за ризик [12].

Другим критерієм є потреба сплатити комісійні платежі. Фактично це і є ціною банківського зобов'язання тримати лінію чинною. Комісійна винагорода банку може сплачуватися за відкриття кредитної лінії, надання кредитів у проміжні строки, які відрізняються від попередньо визначених кредитною угодою, та за інші послуги, визначені кредитною угодою, а також передбачати (у виді сплати неустойки) відповідальність позичальника за недотримання або порушення проміжних термінів використання кредитної лінії. Ціна може залежати від вартості всієї лінії або її невикористаної частини, і, крім того, від репутації позичальника, додаткових послуг, які надаються банком тощо.

Методи кредитування охоплюють також форму кредитного рахунка, яка використовується для видачі й погашення кредиту залежно від потреби клієнта та інтересів банку. Клієнтові може бути відкрито: звичайний (простий) кредитний рахунок; спеціальний кредитний рахунок; контокорентний (поточно-кредитний) рахунок.

Простий кредитний рахунок є найпоширенішою формою банківського кредитування. На ньому може бути тільки активне (дебетове) сальдо, кожний факт видачі і погашення кредиту оформляється відповідними документами клієнта або банку (платіжне доручення, розпорядження кредитного відділу банку операційному відділу тощо).

Спеціальний кредитний рахунок застосовується банком в окремих випадках, наприклад, при кредитуванні позичальника під заставу векселів. Він є формою обліку кредитів до запитання. Якщо на цьому рахунку виникає кредитове сальдо, воно в той самий день має бути зарахованим на поточний рахунок позичальника. Погашення кредиту може здійснюватися як за платіжними дорученнями позичальника, так і шляхом зарахування коштів, які надходять на користь позичальника від боржників за векселями, у кредит спеціального кредитного рахунка. Банк має право стягнути заборгованість за спеціальним кредитним рахунком у будь-який час без попередження клієнта, але це повинно передбачатися кредитною угодою.

Контокорентний кредит використовується позичальником у різному обсязі залежно від свого фінансового стану. Цей кредит має застосовуватися тільки для фінансування обігових коштів або для підтримки поточного платіжного обороту.

Під час надання контокорентного кредиту банком встановлюється ліміт кредитування для кожного позичальника індивідуально, що залежить від його фінансового стану, масштабів виробничо-комерційної діяльності та репутації. У межах контокорентного рахунка позичальник отримує широку можливість маневрування обіговими коштами, оскільки може оперативним, у будь-який час, без попередньої домовленості з банком поповнити свій поточний рахунок

відповідною сумою грошей. Тому контокорентний кредит вважається ідеальним резервом ліквідності.

За умов овердрафта банком розрахункового рахунку клієнта здійснюється для оплати розрахункових документів при нестачі або відсутності на розрахунковому рахунку клієнта-позичальника коштів. Банк списує кошти з рахунку клієнта в повному обсязі, тобто автоматично надає клієнту кредит на суму, що перевищує залишок коштів. Овердрафт відрізняється від звичайного кредиту тим, що для погашення заборгованості спрямовуються всі кошти, що надходять на рахунок клієнта [13].

Кредитування за методом овердрафту здійснюється у межах погодженого ліміту. Ліміт овердрафту – це максимально допустимий розмір дебетового сальдо на поточному рахунку позичальника, що може виникнути протягом визначеного періоду (наприклад, операційного дня) у результаті перевищення суми платіжних доручень клієнта над залишком коштів на його рахунку [13].

Овердрафт (overdraft) – форма короткострокового кредиту в межах встановленого банком ліміту, що дозволяє здійснювати розрахунки, коли у клієнта на поточному рахунку недостатньо коштів. За умов кредитування банком розрахункового рахунку клієнта здійснюється для оплати розрахункових документів при нестачі або відсутності на розрахунковому рахунку клієнта-позичальника коштів. Банк списує кошти з рахунку клієнта в повному обсязі, тобто автоматично надає клієнту кредит на суму, що перевищує залишок коштів. Овердрафт відрізняється від звичайного кредиту тим, що для погашення заборгованості спрямовуються всі кошти, що надходять на рахунок клієнта.

Банківські установи при кредитуванні за методом овердрафту можуть використовувати такі види лімітів (рис. 1.7).

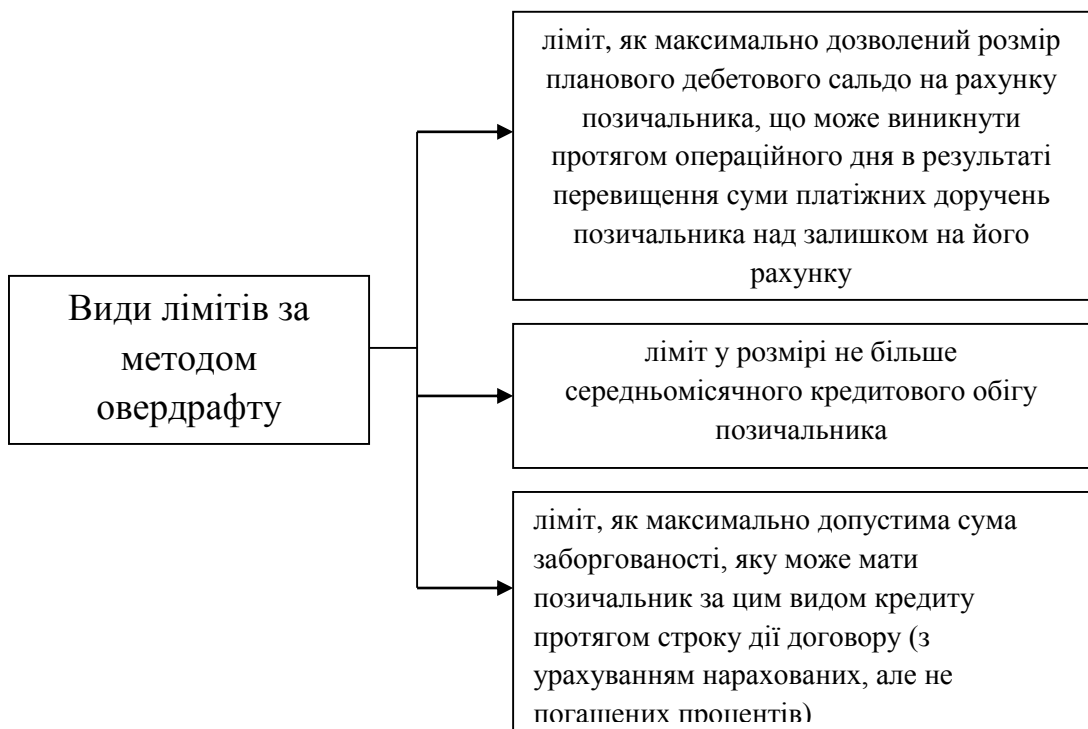

Рисунок 1.7 – Види лімітів за методом овердрафту

Ще однією відмінністю овердрафту від кредиту можна вважати те, що кредит видається з оформленням маси документів, що підтверджують платоспроможність клієнта. Банку до того ж ще важливо, щоб по розрахунковому рахунку відбувався якийсь оборот грошей, адекватний сумі позики. Для овердрафту ж досить, щоб спостерігався рух по рахунку в співвідношенні приблизно п'ять до одного. І, мабуть, ще однією важливою відмінністю можна назвати те, що погашення звичайного кредиту не гарантує отримання нового, а ось овердрафт відновлюється разом з поверненням боргу.

Існує несанкціонований овердрафт (або недозволений, технічний овердрафт) – перевищення суми витратної операції, яке було зроблено на карті, над сумою залишку по карті. Може виникнути за рахунок курсової різниці при проведенні операції конвертації.

Овердрафт надається лише платоспроможним позичальникам, які мають відповідати таким вимогам (рис. 1.8).

Рисунок 1.8 – Вимоги до позичальників

Отже, кредитні операції – це операції, які здійснюються банками у межах кредитних ресурсів, джерелами формування яких є власні та залучені кошти та кошти, одержанні від випуску цінних паперів.

Вибір банком і позичальником необхідного методу кредитування залежить від таких чинників, як: характер кредитної операції, сфера діяльності позичальника, вид кредиту, обсяг кредитних коштів, ризики діяльності у галузі позичальника тощо. Саме від правильно обраного методу кредитування залежить прибутковість кредитної операції та ефективність використання позичальником у повному обсязі кредитних коштів [14].

Для українських банківських установ можна виділити декілька напрямків кредитного планування в залежності від організаційно-правових засад функціонування та форм власності, де об'єктивно існує потреба в застосуванні планування.

Планування кредитної діяльності необхідне при організації нового банку. Діяльність новостворених банківських установ неможлива без наукового обґрунтування плану дій, яким є бізнес-план, а оскільки кредитні операції є найбільш дохідними для банку, то при плануванні приділяється важлива увага саме кредитній діяльності. Бізнес-план розробляється кожним банком в період заснування. Цей документ дає чітку відповідь на велику кількість запитань і можливість досягти прибуткової кредитної діяльності банку у майбутньому та сформувати необхідну технологічну і технічну базу для її досягнення. Для нових банківських установ розробляється маркетинговий план, оцінюються реальні конкуренти, визначається стратегія розвитку, обґрунтовують ся оптимальний обсяги ресурсів та напрямки кредитних вкладень, штати працівників, фінансові результати тощо.

У бізнес плануванні гнучко поєднуються ринкові, фінансові, технічні, внутрішні та зовнішні аспекти діяльності банку.

Планування необхідне для діючих банківських установ, які розвивають свою кредитну діяльність та/або здійснюють реструктуризацію кредитних процесів.

В умовах зростаючої конкуренції більшість банківських установ вимушені постійно дбати про вдосконалення традиційних кредитних продуктів і послуг, а також про освоєння випуску нових конкурентоспроможних кредитних продуктів та послуг, що приводить до значних структурних зрушень бізнес-процесів. Істотні зміни в інформаційних потоках, технологіях, організації кредитної банківської діяльності, умовах надання позичок впливають на основні параметри успішного функціонування банку. Необхідність їх визначення ще до початку проведення серйозних змін у кредитних бізнес процесах викликає потребу планування діяльності банків

відповідно до умов, що склалися, або можуть скластися в майбутньому. Отримані в процесі планування очікувані параметри діяльності служать основою при прийнятті відповідних управлінських рішень.

Планування кредитної діяльності необхідне в умовах посилення конкурентної боротьби як між вітчизняними банками так і між вітчизняними та іноземними банками. Слід зазначити, що цілі, які ставлять перед собою банки, поширюючи свою діяльність на інші країни, визначають не тільки стратегію їхньої діяльності, але й способи їх впливу на національну банківську систему. Якщо на сталих ринках іноземні банки, як правило, лише доповнюють діяльність національних банківських установ, то на ринках, що розвиваються (яким на сьогодні є український), іноземні банки з розвинених країн відіграють провідну роль й істотно впливають на трансформацію національної банківської системи, що останнім часом є досить актуальним для вітчизняної банківської системи).

Стратегічний план відображає основну мету розвитку банку і носить концептуальний характер. Він включає місію, загальні цілі, засоби їх досягнення і розрахований на тривалий період їх реалізації (5-10 років). Стратегія базується на реальних можливостях банку, його реакції на об'єктивні внутрішні та зовнішні обставини діяльності. Важливо розуміти, що стратегія - це не функція часу, а, в першу чергу, функція напрямку. Хоч стратегічне планування, як правило, розраховане на тривалий період, воно не просто зосереджується на певному періоді часу, а включає в себе сукупність ідей розвитку банку.

Основна мета стратегічного планування полягає у моделюванні майбутньої успішної кредитної діяльності банку, яка може мати наступальний або оборонний характер.

Розрізняють тактичне, поточне та оперативне планування (табл. 1.4).

Таблиця 1.4 – Види кредитного планування

Вид планування	Характеристика
Тактичне планування	Процес реалізації стратегії розвитку кредитної діяльності банку на певний період часу (рік-два). Тактичні плани

	передбачають конкретні способи використання кредитних ресурсів, необхідних для досягнення довготермінових цілей банку. Зміст тактичних кредитних планів деталізується по кварталах і місяцях.
Поточне планування	Передбачає складання планів банку за всіма напрямками кредитної діяльності та на всіх рівнях його управління. Основне завдання поточного планування полягає в збалансованості планових завдань за всіма напрямками кредитної діяльності. Прийняття рішень на рівні поточного соціально-економічного планування є менш суб'єктивним, оскільки ґрунтується на реальній конкретній інформації, менше залежить від ринкової невизначеності.
Оперативне планування	Забезпечує календарну ув'язку бізнес-процесів кредитної діяльності банку між його структурними підрозділами. Термін "оперативне" підтверджує, що планування окремих кредитних операцій в єдиних грошових потоках здійснюється в короткі терміни (день, тиждень, місяць) і охоплює окремі напрямки кредитної діяльності банку, наприклад, планування кредитних бізнес-процесів, маркетингу, складання бюджетів тощо.

Програми, зведені результати бізнес-планів використовуються при формуванні поточних і стратегічних планів кредитної діяльності банку.

За ознакою горизонту планування (періоду часу) стратегічне планування може бути довго-, середньо-, короткостроковим та оперативним. Довгострокове планування охоплює період 10-15 років.

Завданням довгострокового планування є складання прогнозу продажу організації на декілька наступних років, а на його основі – функціональних планів, які в подальшому об'єднують в єдиний фінансовий план організації. Обмеженість цієї системи планування полягає у використанні методів екстраполяції для прогнозування продажу, а також методів розподілу ресурсів. В умовах нестабільності зовнішнього середовища та інтенсивної конкуренції ці методи неефективні. Складання плану кредитної діяльності в банку є складним багаторівневим процесом, оснований на взаємодії кредитного підрозділу банку з відділом планування і керівництвом банку (рис. 1.9).

впровадження вартісного підходу до процесів кредитного планування у банку, так як він дозволяє: врахувати всі необхідні кошти для збільшення кредитних ресурсів, які сприяють розвитку банку; значно підвищити якість і ефективність прийнятих рішень, за рахунок формування керівником підрозділу і ключовим спеціалістом дійсно оптимального обсягу, структури і формату інформації, необхідної для складання кредитного плану; на відміну від бухгалтерського прибутку, дозволяє врахувати не тільки витрати, але й ризики

Рис. 1.9 – Необхідні розроблення для розвитку та впровадження процесів планування кредитної діяльності

Отже, планування потребує всеохоплюючого та інтегрованого оцінювання банківської діяльності – сильних і слабких сторін, організаційної та фінансової структури, фінансових результатів, кадрової політики та контрольних функцій банку.

1.3 Механізм формування кредитного портфелю

Залежно від мети банк формує кредитний портфель певного типу. Тип портфеля являє собою характеристику портфеля, яка базується на співвідношенні прибутку та ризику [6].

Основні типи кредитного портфеля наведені на рис. 1.10.

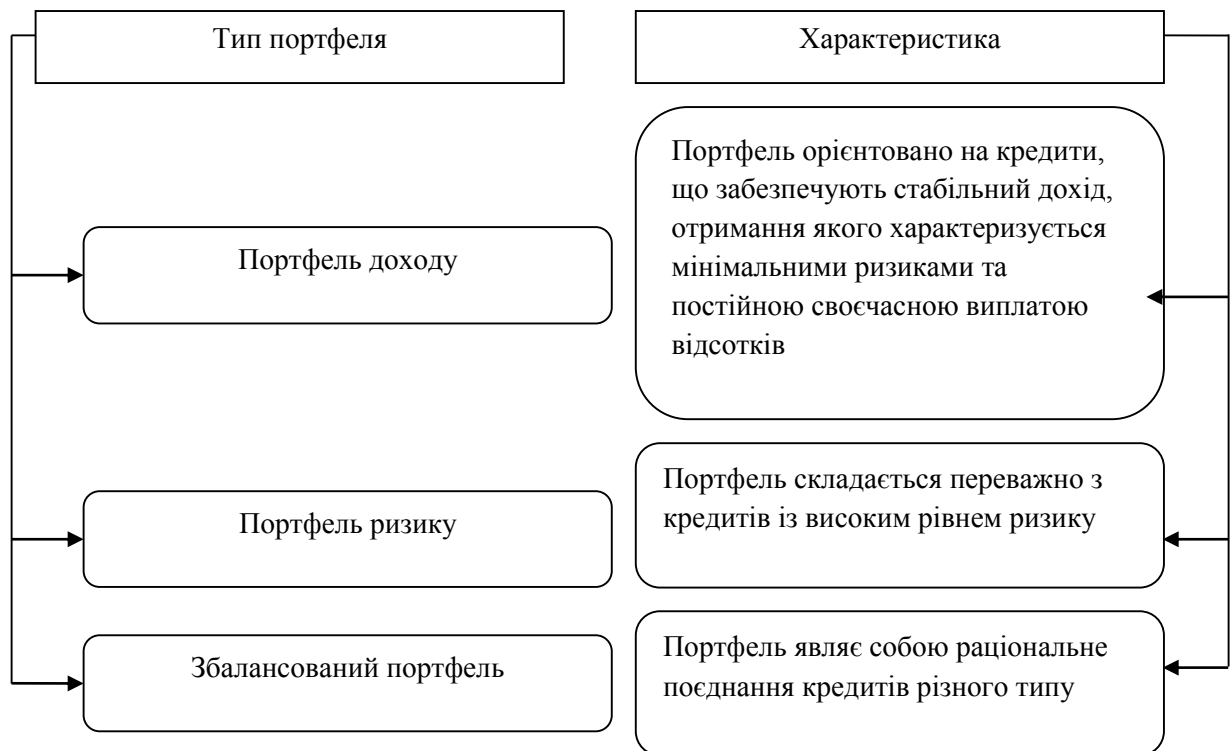

Рисунок 1.10 – Основні типи кредитного портфеля

Основними завданнями формування кредитного портфеля є:

- високий темп очікуваного доходу в довгостроковій перспективі;
- мінімізація рівня ризиків кредитного портфеля;
- дотримання необхідної ліквідності кредитного портфеля;
- високий рівень доходу в поточному періоді [7, с. 60].

Отже, кредитний портфель взаємозв'язує три ключові аспекти банківської діяльності – дохідність, ліквідність і ризик.

Процес формування кредитного портфеля банком визначають у три етапи:

I етап – визначення загальних положень і цілей кредитної політики, створення апарату управління кредитними операціями;

II етап – відбір конкретних об'єктів кредитування для включення їх у кредитний портфель;

III етап – аналіз стану кредитного портфеля та оперативне управління виявленими відхиленнями від оптимального стану [8].

Отже, під час формування оптимального кредитного портфеля необхідно ставити за мету реалізацію розробленої кредитної політики шляхом підбору найбільш ефективних і надійних кредитних вкладень. Постійний аналіз кредитного портфеля дає змогу вибрати раціональний варіант розміщення ресурсів, напрями кредитної політики банку, знизити ризик шляхом диверсифікації кредитних вкладень, прийняти рішення щодо доцільності надання позики клієнтам [8].

Організаційно-економічний механізм формування кредитного портфеля можна визначити як систему прийомів, методів, заходів, що визначають умови і порядок дій комерційного банку із організації та управління кредитною діяльністю, що на рівні сукупності виданих кредитів дозволяє забезпечити належний рівень прибутковості і мінімізацію ризиків. Виокремлення даної дефініції дозволяє акцентувати увагу на управлінському аспекті організації позичкових операцій на рівні комерційного банку в цілому, вказуючи на необхідність розгляду усіх наданих банком позичок у їх сукупності та тісному взаємозв'язку для забезпечення стратегічних цілей банківської діяльності [9].

Організаційно-економічний механізм формування кредитного портфеля банку може бути, на нашу думку, умовно поділений на два ключові блоки: організаційний, що визначає повноваження і дії підрозділів комерційного банку із проведення кредитних операцій, і економічний, що відображає безпосереднє функціональне наповнення механізму відповідними прийомами і засобами щодо формування і управління портфелем банківських позичок (рис. 1.11).

Сутність такого механізму в такий спосіб розкривається через специфіку діяльності комерційного банку з огляду на його ключову функцію – організації кредитних відносин.

Рисунок 1.11 – Структура організаційно – економічного формування кредитного портфеля

Основною умовою, на якій засновується організаційний блок механізму формування кредитного портфеля банку, є відокремлення функцій надання кредитів і безпосередньої взаємодії з клієнтами від функцій контролю за наданими кредитами, аналізу й управління портфелем наданих позичок [9].

Кредитна політика банку пов'язана як з економічними, так і з адміністративно-управлінськими інструментами, важелями та методами, які складають основу механізму формування та реалізації кредитного портфеля.

При визначенні сутності механізму формування і реалізації кредитного портфеля банку було встановлено наступне:

1) основним призначенням механізму формування і реалізації кредитного портфеля банку є організація процесу кредитування, який набуває певної спрямованості та цільових орієнтирів у зв'язку з функціонуванням даного механізму;

2) механізм формування і реалізації кредитного портфеля включає в себе як організацію процесу кредитування, так і дії суб'єктів управління через економічні й управлінські методи і важелі, що впливають на реалізацію кредитних відносин;

3) механізм формування і реалізації кредитного портфеля банку не є статичним, а постійно розвивається, проходячи ряд стадій від простої функціональної до складної комбінованої управлінської системи;

4) ефективне функціонування механізму формування і реалізації кредитного портфеля банку, у тому числі його інструменти, важелі та методи впливу на процес кредитування, залежать від повноти забезпечення економічних інтересів суб'єктів кредитних відносин;

5) забезпечуючи реалізацію процесу кредитування, механізм формування і реалізації кредитного портфеля банку охоплює і регулятивні дії, спрямовані на його адаптацію до швидкозмінної господарської ситуації.

Таким чином, механізм формування і реалізації кредитного портфеля банку являє собою систему дій та організаційно-економічних прийомів, інструментів впливу, за допомогою яких вводиться в дію процес кредитування, і регулювання якого здійснюється відповідно до визначених принципів. Механізм передбачає, що дані процеси відбуваються на основі інтеграції взаємозалежних і взаємопов'язаних елементів та можуть кількісно і якісно змінюватися під дією різноманітних факторів.

Це дало змогу виділити основні елементи у формуванні кредитної політики банку:

- цільові орієнтири кредитної діяльності банку;
- принципи організації кредитної діяльності та формування кредитної політики;
- фактори, що визначають кредитну політику;
- кількісні характеристики кредитної діяльності;
- якісні характеристики кредитної політики та кредитних продуктів [10].

Розгляд основних механізмів взаємодії всіх елементів формування кредитної політики банку дав змогу констатувати, що у своїй структурі кредитна політика передбачає наявність двох наступних ланцюгів: по-перше, механізм фінансового забезпечення кредитної політики, основними елементами якого є джерела формування кредитних ресурсів, форми та методи залучення коштів; та, по-друге, механізм банківського кредитування, що реалізується через різноманітні кредитні процедури та види кредитних продуктів.

Висновки до розділу 1

Отже, кредитні операції – це операції, які здійснюються банками у межах кредитних ресурсів, джерелами формування яких є власні та залучені кошти та кошти, одержанні від випуску цінних паперів.

Кредит здійснюється у конкретних формах, які є способами існування процесу кредитування, що постійно розвиваються. Проте змінюється й їхнє місце у структурі економічних відносин. Кредитування - процес складний і багатогранний, що в умовах становлення економіки країни набуває нових та ефективних шляхів застосування й розвитку. Основні економічні та правові основи кредитування знайшли своє закріплення у чинному законодавстві України.

Методи кредитування охоплюють також форму кредитного рахунка, яка використовується для видачі й погашення кредиту залежно від потреби клієнта та інтересів банку.

2 ОРГАНІЗАЦІЙНО - ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА АНАЛІЗ КРЕДИТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АТ «УКРСИББАНК»

2.1 Організаційно - економічна характеристика АТ «Укрсіббанк»

UKRSIBBANK працює на ринку України з 1990 року. Банк пропонує своїм клієнтам якісне фінансове обслуговування у найкращих європейських фінансових традиціях. 60% акцій банку належать одній з найбільших у світі фінансових Груп BNP Paribas, 40% – ЄБРР.

Назва банку: повна – Публічне акціонерне товариство «УкрСиббанк», скорочена – АТ«Укрсіббанк»

Публічне акціонерне товариство «УкрСиббанк» є правонаступником комерційного інноваційного банку «Харківінкомбанк», заснованого 04 травня 1990 року Зборами Засновників, зареєстрованого Держбанком СРСР 18 червня 1990 року і перереєстрованого у Національному банку України 28 жовтня 1991 року. Банк є юридичною особою у формі публічного акціонерного товариства відповідно до чинного законодавства України та має цей статус з дати його реєстрації в Єдиному Державному реєстрі юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців.

Акціонерно-комерційний банк соціального розвитку АТ «Укрсіббанк» на сьогодні – один з найбільших системних універсальних банків України.

АТ«Укрсіббанк» – п'ятий найбільший банк в Україні, який пропонує клієнтам сучасний банківський сервіс на рівні передових європейських стандартів.

Станом на 01.02.2020 року активи та зобов'язання складають 32,88 / 31,61 млрд. грн., капітал – 1,27 млрд. грн., кредитно-інвестиційний портфель складає 19,57 млрд. грн., депозити фізичних осіб – 11,09 млрд. грн.; депозити юридичних осіб – 13,64 млрд. грн.

Органи управління АТ«Укрсіббанк» – загальні збори акціонерів, спостережна рада та правління. Спостережна рада і правління керують діяльністю банку в межах повноважень, наданих їм загальними зборами акціонерів. Вищим органом банку є загальні збори акціонерів, які скликаються не рідше одного разу на рік.

Банк є фінансово-кредитною установою, яка з метою отримання прибутку здійснює банківську діяльність, у тому числі залучає грошові кошти

і розміщує їх від свого імені та на власний ризик на умовах повернення, платності, а також здійснює інші операції згідно чинного законодавства України і даного Статуту.

Банк є юридичною особою, функціонує як універсальний, за організаційно-правовою формою є відкритим акціонерним товариством. Банк набуває статусу юридичної особи з моменту його реєстрації Національним банком України шляхом внесення відповідного запису до Державного реєстру банків.

Практика показує, що провідну роль у корпоративному управлінні відіграють: керівники АТ, фінансові посередники, інші юридичні особи і власники великих пакетів акцій.

Акціонерам в АТ належить виняткова роль у прийнятті рішень. Вона проявляється шляхом голосування на зборах акціонерів. Значення акціонерів тим вище, чим більше в них частка у статутному фонді АТ і чим активніше вони поведуться відносно діяльності АТ.

Інформаційна безпека – один з пріоритетів стратегії розвитку UKRSIBBANK. Банк підтримує інформаційну безпеку на найвищому рівні для клієнтів відповідно до останніх трендів в ІТ-індустрії та вимог Політики інформаційної безпеки АТ «УКРСИББАНК».

Політика інформаційної безпеки спрямована на захист інформаційних активів та забезпечення безперервності діяльності UKRSIBBANK, мінімізацію ризиків інформаційної безпеки, створення позитивної репутації Банку та довірчих відносин з клієнтами.

Таблиця 2.1 – Власники істотної участі АТ «Укрсіббанк»

Власник	Відсоток статутного капіталу банку	Грн.	Кількість акцій
BNP Paribas	84,9996%	1 508 175 523,78	138 047 721 538 простих іменних акцій 12 769 830 840 привілейованих іменних акцій

Європейський банк реконструкції і розвитку	15%	266 149 956,00	24 361 496 040 простих іменних акцій 2 253 499 560 привілейованих іменних акцій
--	-----	----------------	--

АТ «Укрсиббанк» здійснює кредитні операції як з фізичними так і з юридичними особами. Кредитування є одним з основних видів діяльності банку. Банк при кредитуванні керується Цивільним кодексом України, Законами України «Про банки та банківську діяльність», «Про заставу», іншими законодавчими актами, а також нормативно-правовими документами НБУ та внутрішніми документами.

Кредитування здійснюється на умовах цільового використання, строковості, повернення, платності та забезпеченості.

Кредити надаються банком фізичним особам, суб'єктам підприємницької діяльності, які є платоспроможними юридичними особами всіх форм власності, мають самостійний баланс і власні кошти, відокремлене майно.

Кредитні відносини між позичальником та банком в обов'язковому варіанті оформлюються договорами кредиту (у письмовій формі), в якому визначаються всі питання пов'язані з кредитуванням, у тому числі мета, розмір, термін погашення, плата за кредит, форми забезпечення його повернення, порядок надання та повернення кредиту, метод нарахування процентів та періодичність їх сплати, порядок здійснення контролю та використанням кредиту, умови договору застави, права, обов'язки та відповідальність сторін за договором, строки дії договору.

Кредитування здійснюється банком в межах встановлених лімітів, до яких належать ліміти на одного позичальника по конкретній установі банку, індивідуальний кредит на окремого позичальника та ліміти на конкретні операції кредитування.

АТ «Укрсиббанк» надає наступні види кредитів. Для фізичних осіб:

- кредит готівкою;
- кредит на товари;

- кредит на товари в інтернет-магазині;
- кредит на придбання автомобіля;
- кредит на купівлю житла;
- кредит під заставу нерухомості;
- кредит під заставу депозиту;
- овердрафт на зарплатну картку.

Для юридичних осіб:

- кредит на поповнення обігових коштів;
- кредит на придбання обладнання;
- кредит на придбання комерційної нерухомості;
- кредит на придбання транспортних засобів;
- кредит під заставу депозиту;
- авалювання векселів;
- мікрокредитування.

Як правило, кредити надаються під певне забезпечення, яким може виступати іпотека, застava або порука. В певних умовах кредит може надаватись без забезпечення, за умови, що це не суперечить нормативно-правовим актам НБУ та за умови повної довіри банку до позичальника.

Банк володіє мережею близько 300 відділень та 1000 банкоматів. Обслуговує близько 2 млн. роздрібних клієнтів. За часткою на роздрібному ринку входить в п'ятірку найбільших банків в Україні.

Одним із напрямів розвитку банку є розширення філіальної мережі та максимальне наближення традиційних і новітніх високотехнологічних банківських продуктів з високим рівнем якості до клієнтів.

Серед головних цілей філіальної мережі банку є надання повного спектру банківських послуг і операцій, формування стабільної регіональної клієнтської бази, оптимальна структура активів і пасивів. Наявність філіальної мережі надає додаткову конкурентну перевагу банку – перерозподіл фінансових потоків між регіонами.

Плановими джерелами по зміцненню фінансового стану АТ «Укрсиббанку» є:

- зростання доходів банку за рахунок (збільшення обсягу прибуткових операцій і доходних активів);
- оптимізація витрат банку за рахунок (зниження вартості залучених ресурсів, зростання власних коштів як джерела ресурсів);
- мобілізація ресурсів (у тому числі усунення невідповідностей між активними і пасивними операціями);
- підвищення рівня менеджменту.

На сьогоднішній день UKRSIBBANK BNP Paribas Group – універсальна банківська установа, що посідає верхні рядки фінансових рейтингів в Україні та пропонує сервіс міжнародного рівня.

UKRSIBBANK пропонує пакетні послуги і комплексні рішення, покращує та спрощує процеси, надає міжнародну підтримку своїм клієнтам в країнах присутності групи BNP Paribas.

Стратегічна (генеральна) мета банку на 2019-2020 рр. базується на визначенні клієнта як центру уваги банку.

Місією ПАТ«Укрсиббанк» є забезпечення підприємств усіх форм власності та населення професійним і комфортним банківським сервісом через надання якісних послуг із метою сприяння становленню та розвитку бізнесу клієнтів.

Організаційна структура банку і його мережа, забезпечують втілення в життя єдиної системи в сфері грошово-кредитного обігу і спрямована на ефективне функціонування.

2.2 Аналіз кредитної діяльності АТ «Укрсиббанк»

АТ «Укрсиббанк» здійснює кредитні операції як з фізичними так і з юридичними особами. Кредитування є одним з основних видів діяльності банку. Банк при кредитуванні керується Цивільним кодексом України,

Законами України «Про банки та банківську діяльність», «Про заставу», іншими законодавчими актами, а також нормативно-правовими документами НБУ та внутрішніми документами.

Кредитування здійснюється на умовах цільового використання, строковості, повернення, платності та забезпеченості.

Кредити надаються банком фізичним особам, суб'єктам підприємницької діяльності, які є платоспроможними юридичними особами всіх форм власності, мають самостійний баланс і власні кошти, відокремлене майно.

Кредитні відносини між позичальником та банком в обов'язковому варіанті оформлюються договорами кредиту (у письмовій формі), в якому визначаються всі питання пов'язані з кредитуванням, у тому числі мета, розмір, термін погашення, плата за кредит, форми забезпечення його повернення, порядок надання та повернення кредиту, метод нарахування процентів та періодичність їх сплати, порядок здійснення контролю та використанням кредиту, умови договору застави, права, обов'язки та відповідальність сторін за договором, строки дії договору.

Кредитування здійснюється банком в межах встановлених лімітів, до яких належать ліміти на одного позичальника по конкретній установі банку, індивідуальний кредит на окремого позичальника та ліміти на конкретні операції кредитування.

Як правило, кредити надаються під певне забезпечення, яким може виступати іпотека, застава або порука. В певних умовах кредит може надаватись без забезпечення, за умови, що це не суперечить нормативно-правовим актам НБУ та за умови повної довіри банку до позичальника.

Проаналізуємо показники кредитного портфелю АТ «Укрсиббанк» за 2017-2019 рр.

Кредити та аванси, що надавав АТ «Укрсиббанк» своїм клієнтам зображено у табл. 2.2.

Таблиця 2.2 – Кредити та аванси клієнтам АТ «УкрсибБанк» за 2017-2019 рр., млн.грн., на кінець року

Показники	На кінець 2017 року	На кінець 2018 року	На кінець 2019 року
Кредити юридичним особам	183 864	178 428	3 479
Кредити фізичним особам – кредитні картки	20 362	19 878	30 354
Кредити фізичним особам – іпотечні кредити	8 099	9 048	9 130
Кредити фізичним особам – кредити на придбання автомобіля	261	264	3 144
Кредити фізичним особам – споживчі кредити	610	1 069	264
Кредити фізичним особам – інші кредити	1 648	1 283	769
Кредити підприємствам малого та середнього бізнесу (МСП)	2 252	2 494	3 952
Дебіторська заборгованість за фінансовим лізингом – юридичні особи	329	15 296	317
Дебіторська заборгованість за фінансовим лізингом – фізичні особи	264	164	197
Всього кредитів та авансів клієнтам, загальна сума	217 689	227 924	237 181
Мінус: резерв на знецінення кредитів	28 375	184 341	198 846
Всього кредитів та авансів клієнтам	189 314	43 583	38 335

Протягом 2018 року, банк отримав майно за непогашеними кредитами у розмірі 21 836 мільйонів гривень станом на 31 грудня 2018 року.

АТ «Укрсиббанк» застосував методика розрахунку резервів щодо кредитного портфелю відповідно до МСБО 39 «Фінансові інструменти: визнання та оцінка» [17]. Також він створює резерви для покриття збитків від кредитів, що мають статус знецінених кредитів.

З урахуванням наведених даних у табл. 2.2 можна зробити наступний висновок, що всього наданих кредитів та авансів клієнтам на кінець 2018 року зменшилося на 145 731 млн. грн. порівняно з даними на кінець 2017 року.

Збільшення на кінець 2018 року спостерігається у таких показниках як: кредити фізичним особам – іпотечні кредити (на 949 млн.грн); кредити фізичним особам – кредити на придбання автомобіля (на 3 млн.грн); кредити фізичним особам – споживчі кредити (на 459 млн.грн); кредити підприємствам малого та середнього бізнесу (МСП) (на 242 млн.грн).

Кредити та аванси, що надавав АТ «Укрсиббанк» у 2018-2019 рр своїм клієнтам зображено у табл. 2.3.

Таблиця 2.3 – Кредити та аванси клієнтам АТ «УкрсибБанк» за 2017-2019 рр., млн. грн., на кінець року

Показники	На кінець 2017 року	На кінець 2018 року	На кінець 2019 року
Кредити юридичним особам	183 864	178 428	3 479
Кредити фізичним особам – кредитні картки	20 362	19 878	30 354
Кредити фізичним особам – іпотечні кредити	8 099	9 048	9 130
Кредити фізичним особам – кредити на придбання автомобіля	261	264	3 144
Кредити фізичним особам – споживчі кредити	610	1 069	264
Кредити фізичним особам – інші кредити	1 648	1 283	769
Кредити підприємствам малого та середнього бізнесу (МСП)	2 252	2 494	3 952
Дебіторська заборгованість за фінансовим лізингом – юридичні особи	329	15 296	317
Дебіторська заборгованість за фінансовим лізингом – фізичні особи	264	164	197
Всього кредитів та авансів клієнтам, загальна сума	217 689	227 924	237 181
Мінус: резерв на знецінення кредитів	28 375	184 341	198 846
Всього кредитів та авансів клієнтам	189 314	43 583	38 335

Станом на 31 грудня 2019 та 2018 років «Кредити, що управляються як окремий портфель», включають непрацюючі кредити, які були видані до 19 грудня 2018 року. На думку Керівництва, цей портфель має схожі показники кредитного ризику, незалежно від класифікації за галуззю економіки та напрямом комерційної діяльності на дату видачі таких кредитів [15].

Станом на 31 грудня 2019 року Банк визнав резерв під знецінення 181 887 мільйонів гривень за цими кредитами (31 грудня 2018 року: 169 147 мільйонів гривень).

Загальна сума відрахувань до резерву на знецінення кредитів за цим портфелем склала 17 275 мільйонів гривень за 2019 рік, 12 557 мільйонів гривень з цієї суми відноситься до попередніх років. Крім цього, у 2019 році відбулося значне погіршення якості «Кредитів, що управляються як окремий

портфель», а саме: прострочення платежів понад 90 днів, зниження справедливої вартості забезпечення, визнання судом недійсності забезпечення та інше. Станом на 31 грудня 2019 року Банк мав нерухоме майно як врегулювання прострочених кредитів клієнтів загальною балансовою вартістю 11 268 мільйонів гривень (31 грудня 2018 року: 21 836 мільйонів гривень). Процентні доходи, нараховані за кредитами, щодо яких було визнано зменшення корисності за рік, що закінчився 31 грудня 2019 року, становили 1 328 мільйонів гривень (31 грудня 2016 року: 2 474 мільйонів гривень) [15].

Станом на 31 грудня 2019 року загальна сума кредитів найбільшим 10 клієнтам Банку складала 53 193 мільйонів гривень (31 грудня 2018 року: 50 187 мільйонів гривень) або 23% від загальної вартості кредитного портфеля (31 грудня 2018 року: 23%). Резерв під знецінення кредитів, пов'язаний з цими позичальниками становив 52 975 мільйонів гривень (31 грудня 2018 року: 4 849 мільйонів гривень). Станом на 31 грудня 2019 року карткові кредити, видані фізичним особам в сумі 15 678 мільйонів гривень були закладені в якості забезпечення за кредитами рефінансування НБУ (31 грудня 2018 року: кредити видані 91 корпоративному позичальнику загальною вартістю 43 725 мільйонів гривень) [12].

АТ «Укрсиббанк» застосував методикку розрахунку резервів щодо кредитного портфелю відповідно до МСБО 39 «Фінансові інструменти: визнання та оцінка». Також він створює резерви для покриття збитків від кредитів, що мають статус знецінених кредитів [15].

Показники кредитного портфелю АТ «Укрсиббанк» за його якісною складовою у 2018 р. представлено у табл. 2.4.

Таблиця 2.4 – Показники кредитного портфелю за кредитною якістю у 2018 р., млн. грн. (не прострочені та не знецінені кредити) на початок року

	Кредити юридичним особам	Кредити фізичним особам	МСП	Дебіторська заборгованість за	Всього

				фінансовим лізингом	
Не прострочені та не знецінені					
Великі позичальники з кредитною історією більше 2 років	72333	602	-	2	72937
Великі нові позичальники з кредитною історією у менше 2 років	26322	-	-	-	26322
Кредити середнім позичальникам	6905	33	89	154	7181
Кредити малим позичальникам	523	-	464	47	1034
Кредити від 1 до 100 млн. грн.	-	295	-	3	298
Кредити менше 1 млн. грн.	-	17812	-	188	20251
Всього не прострочених та не знецінених кредитів (загальна сума)	106083	199911	553	394	128023

Показники кредитного портфелю АТ «Укрсиббанк» за кредитною якістю представлено у табл. 2.5.

Таблиця 2.5 – Показники кредитного портфелю за кредитною якістю у 2018 р., млн. грн. (прострочені, але не знецінені кредити) на початок року

	кредити юридичним особам	кредити фізичним особам	МСП	дебіторська заборгованість за фінансовим лізингом	Всього
Прострочені, але не знецінені					
Прострочені менше ніж 30 днів	203	757	34	43	1037
Прострочені від 31 до 90 днів	2438	314	166	10	2928

Прострочені більше ніж 91 день	1708	16	-	-	1724
Всього прострочених, але не знецінених кредитів (загальна сума)	4349	1087	200	53	5689

Прострочені, але не знецінені кредити – це кредити, які забезпечені заставою, вартість застави яких покриває прострочені процентні платежі та виплати основної суми самого кредиту. Кредити за кредитною картою та споживчі кредити, визначаються як знецінені після того як вони стають простроченими понад 90 днів.

Відповідно до політики АТ «Укрсиббанк» кожен окремо розглянутий наданий кредит відноситься до категорії не знецінених та не прострочених кредитів, поки не буде отримане об'єктивне свідчення про те, що кредит є знеціненим.

У табл. 2.5 наведені дані щодо прострочених, але не знецінених кредитів АТ «Укрсиббанк» у 2018 р. Найбільша кількість таких кредитів відноситься до терміну простроченості від 31 до 90 днів, що становить 51,5% від загальної суми не знецінених, але прострочених кредитів. Що свідчить про те, що більшість з прострочених кредитів має можливість перейти до погашених, а ніж до знецінених.

Всього прострочених, але не знецінених кредитів на початок 2018 року становить 5689 млн.грн, з них юридичним особам – 4349 млн.грн, фізичним особам 1087 млн.грн.

Банк може списати знецінені фінансові активи у разі відсутності обґрунтованих очікувань щодо їх відновлення. Списання відбувається, якщо за таким активом сформовано резерв відповідно до вимог МСФЗ 9 «Фінансові інструменти» у повній сумі його валової балансової вартості та наявні один або кілька з таких критеріїв:

- прострочення погашення суми боргу або його частини становить понад 36 місяців;
- за попередні 36 місяців банком не отримано суттєвих платежів (більше 10% від балансової вартості такого активу);
- банком не отримано суттєвих надходжень від реалізації застави чи звернення стягнення на забезпечення, або банк не мав доступу/права викупу/стягнення застави протягом попередніх 36 місяців;
- банк тричі поспіль не зміг здійснити продаж такого фінансового активу.

Банкам доручено щороку, починаючи з 2020 року, до 1 жовтня аналізувати знецінені активи на предмет наявності цих критеріїв та списувати їх. Відповідна інформація має надаватися Національному банку до 1 листопада поточного року.

Банк не має права визначати більш сприятливі критерії зі списання знецінених активів боржників, які є пов'язаними із банком особами.

Окремо зазначимо, що списання не є прощенням боргу. Банк може продовжувати заходи з врегулювання заборгованості для її відшкодування.

Показники кредитного портфелю АТ «Укрсиббанк» за кредитною якістю (кредити, визначені як індивідуально знецінені) наведено у табл. 2.6.

Таблиця 2.6 – Показники кредитного портфелю за кредитною якістю у 2018 р., млн.грн. (кредити, визначені як індивідуально знецінені) на початок року

	Кредити юридичним особам	Кредити фізичним особам	МСП	Дебіторська заборгованість за фінансовим лізингом	Всього
Кредити, визначені як індивідуально знецінені (загальна сума)					
Не просрочені	64091	27	1	75	64194
Просрочені менше ніж 30 днів	285	12	-	-	297
Просрочені від 31 до 91 днів	171	41	-	-	212
Просрочені від 91 до 180 днів	4930	322	29	11	5192

Просрочені від 181 до 360 днів	4804	938	72	5	5819
Просрочені більше ніж 361 день	4151	9104	1397	55	14707
Всього індивідуально знецінених кредитів	78332	10444	1499	146	90421
Мінус: резерви на знецінення	-20849	-6956	-917	-72	-28794
Всього кредитів та авансів клієнтам	167915	25568	1335	521	195339

Дані табл. 2.6 засвідчують, що найбільша кількість кредитів прострочених більше ніж 361 день було АТ «Укрсиббанк» надано юридичним особам, а саме сума таких кредитів становить 78332 млн. грн. і це становить 86,6% від загальної суми знецінених кредитів банку. Серед знецінених кредитів, виданих фізичним особам, більша частина припадає на іпотечні кредити – 8,6% від загальної суми знецінених кредитів, їх сума становить 7759 млн. грн.

Проаналізуємо динаміку власного і позикового (залученого) капіталу банку (табл. 2.7 та табл. 2.8).

Таблиця 2.7 – Динаміка власного капіталу АТ «Укрсиббанк» (абсолютні показники)

Найменування статей	Сума (млн. грн.)			Абсолютний приріст (тис. грн.)		
	На 31.12.17	На 31.12.18	На 31.12.19	За 2017 рік	За 2018 рік	За 2019 рік
Акціонерний капітал	21257	50695	206060	1749	29438	155365
Емісійні різниці	23	23	23	0	0	0
Незареєстровані внески до статутного капіталу	0	111591	-	1000	111591	0
Нереалізований (збиток)/прибуток від інвестиційних цінних паперів для подальшого		521	-479	-1387	521	-1000

продажу						
Нерозподілений прибуток / Накопичений дефіцит	2855	-176048	-199943	-1387	-178903	-23895
Загальні резерви та інші фонди банку	1448	1619	6211	118	171	4592
Резерви переоцінки	1927	783	747	478	-1144	-36
Результат від операцій акціонерами		9934	12174		-176048	-23895
Усього власного капіталу	27510	-882	24793	1958	-28392	25675

З табл. 2.7 видно, що в цілому динаміка власного капіталу Банку має позитивний характер. Після від'ємного показника власного капіталу станом на 1 січня 2018 року, станом на 1 січня 2019 року показник власного капіталу додатній. Незважаючи на зростання суми накопиченого дефіциту на 13,6%, сума чистого збитку станом на 01.01.2019 р. зменшилася на 86,4%.

Власний капітал комерційного банку виконує в основному захисну функцію – страхування інтересів вкладників і кредиторів, а також покриття поточних збитків від банківської діяльності.

Тепер проаналізуємо динаміку зобов'язань (залученого і позикового капіталу) банку (табл. 2.8).

Таблиця 2.8. – Динаміка зобов'язань АТ «Укрсиббанк» (абсолютні показники)

Показники	Сума (млн. грн.)			Абсолютний приріст (тис. грн.)		
	На 31.12.17	На 31.12.18	На 31.12.19	За 2017 рік	За 2018 рік	За 2019 рік
Кошти банків	31707	20714	12638	9917	-10993	-8076
Кошти клієнтів	177974	181 133	212 750	37294	3159	31617
Боргові цінні папери, емітовані банком	9271	2	2	1160	-9269	0
Зобов'язання щодо поточного податку на прибуток	0	94	106	-7	94	12
Відстрочені податкові зобов'язання	933			196	-933	0

Резерви, інші фінансові та нефінансові зобов'язання	2169	4 000	4 397	-9712	1831	397
Субординований борг	9047	122	129	3937	-8925	7
Усього зобов'язань	231101	206 065	230 012	42785	-25036	23947

З табл. 2.8 видно, що динаміка загальної величини зобов'язань АТ «Укрсиббанк» в 2017-2019 роках була нерівнозначною – так, в 2017 році відмічалось зниження на 11%, а в 2018 році зростання на 12% в порівнянні з попередніми роками. На зниження показника 2018 року вплинуло зменшення коштів банків на 35%, субординованого боргу на 98,7%, а також лише незначне зростання коштів клієнтів – лише на 2%.

В 2019 році зростання загальної суми зобов'язань відбулася в основному за рахунок збільшення на 17,5% коштів клієнтів, при тому що сума коштів банків продовжує знижуватися – на 39% в порівнянні з 2017 роком.

В цілому за підсумками аналізу динаміки зобов'язань АТ «Укрсиббанк» за 2017-2019 роки можна зробити висновок про її позитивну тенденцію, оскільки зростання відбувається за рахунок залучення коштів клієнтів та формування резервів. Під зобов'язаннями банку слід розуміти вимоги до активів банківської установи, що зобов'язують її сплатити фіксовану суму коштів у визначений час у майбутньому.

Тепер проведемо аналіз структури капіталу Банку. Аналіз структури балансу характеризує те, наскільки зіставні за об'ємами між собою різні види капіталу. Представимо дані по структурі капіталу у вигляді табл. 2.9.

Таблиця 2.9 – Структура власного капіталу АТ «Укрсиббанк» в 2017-2019 рр.

Найменування статей	Сума (млн. грн)			Структура, %		
	На 31.12.17	На 31.12.18	На 31.12.19	За 2017 рік	За 2018 рік	За 2019 рік
Акціонерний капітал	21257	50695	206060	77,3	-5747,7	831,1
Емісійні різниці	23	23	23	0,1	-2,6	0,1

Незареєстровані внески до статутного капіталу	0	111591	-	0,0	-12652,0	0,0
Нереалізований (збиток)/прибуток від інвестиційних цінних паперів для подальшого продажу		521	-479	0,0	-59,1	-1,9
Нерозподілений прибуток / Накопичений дефіцит	2855	-176048	-199943	10,4	19960,1	-806,4
Загальні резерви та інші фонди банку	1448	1619	6211	5,3	-183,6	25,1
Резерви переоцінки	1927	783	747	7,0	-88,8	3,0
Результат від операцій з акціонерами		9934	12174	0,0	-1126,3	49,1
Усього власного капіталу	27510	-882	24793	100	100	100

Дані табл. 2.9 показують, що станом на 1 січня 2019 року в структурі власного капіталу левову частку займає акціонерний капітал, на другому місці результат від операцій з акціонерами, загальні резерви та інші фонди банку. Частка у власному капіталі акціонерного капіталу у всіх трьох періодах складала більше половини і, як бачимо, мала чітку тенденцію до зростання. Збільшення частки акціонерного капіталу в умовах виходу кризи є вимушеною мірою керівництва банку для забезпечення надійності і адекватності капіталу. Фінансові показники, що погіршуються, зменшують частку власних коштів, тому без штучного поповнення акціонерного капіталу автономія і надійність банку виявилася б під великою загрозою.

Частка резервів у всіх періодах залишалася на відносно стабільному рівні, а частка фінансових результатів з описаних вище причин мала тенденцію до зниження.

Тепер проведемо аналіз структури зобов'язань і представимо одержані дані у вигляді табл. 2.10.

Таблиця 2.10 – Структура зобов'язань АТ «Укрсиббанк» (абсолютні показники)

Показники	Сума (млн. грн.)	Структура, %
-----------	------------------	--------------

	На 31.12.17	На 31.12.18	На 31.12.19	За 2017 рік	За 2018 рік	За 2019 рік
Кошти банків	31707	20714	12638	13,7	10,1	5,5
Кошти клієнтів	177974	181 133	212 750	77,0	87,9	92,5
Боргові цінні папери, емітовані банком	9271	2	2	4,0	0,0	0,0
Зобов'язання щодо поточного податку на прибуток	0	94	106	0,0	0,0	0,0
Відстрочені податкові зобов'язання	933	0	0	0,4	0,0	0,0
Резерви, інші фінансові та нефінансові зобов'язання	2169	4 000	4 397	0,9	1,9	1,9
Субординований борг	9047	122	129	3,9	0,1	0,1
Усього зобов'язань	231101	206 065	230 012	100,0	100,0	100,0

З табл. 2.10 видно, що у всіх періодах основну частку (близько 1/2 від загальної величини) в структурі зобов'язань АТ «Укрсиббанк» в 2017-2019 роках займали найдорожчі для банку види ресурсів - кошти клієнтів, на частку яких в сукупності у всіх періодах доводилося більше третини від загальної величини зобов'язань. Так на кінець 2017 року – 77,01%, а вже на кінець 2019 року – 92,5% відповідно. Як бачимо, частка дорогих ресурсів в структурі зобов'язань має тенденцію до зростання.

Аналіз структури зобов'язань показує, що левову частку мають кошти клієнтів, і з кожним роком зростає. Так на частку зобов'язань, що відносяться до коштів клієнтів станом на 1 січня 2019 року припадає 92,5%. На другому місці є кошти банків, частка яких з кожним роком знижується та станом на 1 січня 2019 року складає 5,5%.

Контроль ризику реалізується через дотримання регуляторних норм по показниках ліквідності (миттєвої, поточної, короткострокової), дотримання внутрішніх лімітів за показниками розривів ліквідності, обсягу ліквідних активів, концентрації джерел фінансування.

Банк розраховує нормативні коефіцієнти, встановлені Національним банком України, на щоденній основі. Проаналізуємо виконання нормативів НБУ та їх динаміку за останні два роки (табл. 2.11).

Таблиця 2.11 – Основні нормативи АТ «Укрсиббанк», % [22]

Показник	Нормативне значення	31.12.2018	31.12.2019
		факт	факт
Норматив адекватності регулятивного капіталу (Н2)	>10%	17,33%	2,10%
Норматив миттєвої ліквідності (Н4)	>20%	32,47%	63,52%
Норматив поточної ліквідності (Н5)	>40%	155,54%	147,43%
Норматив короткострокової ліквідності (Н6)	>60%	99,76%	73,83%
Норматив максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента (Н7)	<25%	5,70%	142,17%
Норматив великих кредитних ризиків (Н8)	<800%	0	1251,39%

Джерело: дані НБУ та статистичної звітності банку

Норматив регулятивного капіталу АТ «Укрсиббанк» станом на 02.01.2019 р. склав 17,569 млрд. грн. при граничному значенні, встановленому НБУ, у розмірі 200 млн. грн. Поточний розмір Н1 Банку вказує на той факт, що АТ «Укрсиббанк» повністю виконує нові вимоги НБУ до Н1 та має дуже великий запас по цьому нормативу. Ймовірність невиконання Банком цього нормативу найближчим часом дорівнює нулю.

Станом на 01.01.2018 р. норматив адекватності регулятивного капіталу Банку складав 2,10%, але згодом Банк було докапіталізовано і на 01.03.2018 року Н2 Банку складав вже 10,43%. За підсумками 12 місяців 2018 року Н2 Банку досяг 17,33%, а на 01.03.2019 вже складав 20,06%.

В цілому, протягом періоду аналізу динаміка Н2 Банку була нестабільною і, як прогнозувалось, рівень забезпеченості Банку регулятивним капіталом спочатку залежав від зовнішньої підтримки акціонера Банку – держави Україна. Акціонер своєчасно надавав капітал АТ «Укрсиббанк», не допускаючи дефіциту капіталу протягом тривалого часу. За 12 місяців 2018 року Н2 Банку коливався у межах, які дозволені НБУ, але час від часу був нижче встановленого нормативу. Наприкінці липня 2018 року Н2 Банку перевищив 16% і далі цей норматив Банку продемонстрував тенденцію до зростання, збільшившись до 20,06%. Фактично, норматив Н2 Банку було

стабілізовано з липня 2018 року, і протягом вже більше ніж 7 місяців він не знижувався нижче 15,93%.

Нормативи ліквідності АТ «Укрсиббанк» за період з 01.01.2018 по 01.01.2019 р. продемонстрували таку динаміку:

- норматив миттєвої ліквідності (Н4) зменшився з 63,52% до 32,47%;
- норматив поточної ліквідності (Н5) збільшився з 146,13% до 155,54%;
- норматив короткострокової ліквідності (Н6) збільшився з 76,07% до 99,76%.

Таким чином, Банк підтримував дуже добрий запас нормативів ліквідності. Нормативи Н5 та Н6 Банку на 01.01.2019 р. перевищували не тільки граничні значення, встановлені НБУ, але й середні значення цих нормативів по банківській системі України. У березень 2019 року АТ «Укрсиббанк» увійшов з такими значеннями нормативів: Н4 – 37,41%, Н5 – 153,98%, Н6 – 97,54%. Отже, Банк був дуже добре забезпечений ліквідністю протягом 2018 року і перших двох місяців 2019 року [24].

За 12 місяців 2018 року АТ «Укрсиббанк» отримав збиток у сумі 22,966 млрд. грн., що на 86,04% нижче збитку за той самий період 2017 року. Збиткова робота Банку відноситься до негативного фактору, але розмір збитку не вплинув на стабільність роботи Банку за умови наявності підтримки від акціонера.

До позитивних тенденцій слід віднести: збільшення нарахованого чистого процентного доходу Банку, та головне – збільшення чистого комісійного доходу (табл. 2.12).

Таблиця 2.12 – Аналіз ключових статей доходів та витрат АТ «Укрсиббанк», млн. грн., %

Показник	2018 рік	2019 рік	Зміна	Темп приросту, %
Процентні доходи	23037	33086	-10049	-30,37%
Процентні витрати	18374	29376	-11002	-37,45%
Чистий процентний дохід	4663	3710	953	25,69%
Комісійні доходи	14610	10924	3686	33,74%

Комісійні витрати	3017	2205	812	36,83%
Адміністративні та інші операційні витрати	22935	9325	13610	145,95%
Прибуток / (збиток)	-22966	-164472	141506	86,04%

Додатково слід враховувати, що розмір отриманого за 2018 рік збитку в рази менше збитку за 2017 рік.

Серед активних операцій кредитування є однією з основних операцій банків в Україні, в тому числі і в АТ «Укрсиббанку».

Протягом 2018 року Банк продовжував вирішення проблемних питань щодо оцінки активів, що виникли до 19 грудня 2017 року. Банк провів оцінку певних об'єктів застави за кредитами, інвестиційної нерухомості та майна, що перейшло у власність Банку, для вирішення цих проблемних питань та визнав у окремій фінансовій звітності за 2018 рік:

- збиток від знецінення інвестиційної нерухомості у розмірі 779 мільйонів гривень;

- збиток від знецінення майна, що перейшло у власність Банку як заставодержателя, у розмірі 11 559 мільйонів гривень;

- збиток від знецінення кредитів та авансів клієнтам за рахунок зменшення вартості застави у розмірі 12 557 мільйонів гривень.

З погляду впливу видів активів банку на рівень дохідності вони поділяються на робочі і неробочі.

До складу робочих активів входять:

- кошти на коррахунку;
- касові активи;
- кошти, вкладені в майно;
- кошти, розміщені в інших банках;
- кошти, вкладені в цінні папери;
- надані кредити;
- інші активи, що дають дохід.

До неробочих активів належать рахунки, що не приносять дохід банку.

До їх складу входять:

- кошти на коррахунках;
- резерви;
- дебітори.

Якість активів визначається потенційною зворотністю вкладених коштів в установленій договором термін з урахуванням нарахованих відсотків (для працюючих активів) або можливістю реалізувати даний актив за ціною, не меншою його балансової вартості (для необоротних активів).

Під управлінням активами розуміють шляхи, методи й порядок розміщення коштів.

Головна мета управління активами банку складається в найбільш аффективному розміщенні та використанні власних і залучених коштів банку для отримання найвищої прибутку. До основних принципів банківського менеджменту при управлінні активами слід віднести наступні:

- управління прибутковістю активів;
- диверсифікація активних операцій;
- підтримку раціональної структури активів;
- аналіз ризиків і створення резервів.

Аналіз активів АТ «Укрсиббанк» у динаміці наведено у табл. 2.13.

Таблиця 2.13 – Аналіз активів АТ «Укрсиббанк» в 2018-2019 роках

Найменування статей	Сума (млн. грн)		Відносний приріст, %	Структура станом на 31.12.19р., %
	На 31.12.18	На 31.12.19		
Грошові кошти та їх еквіваленти та обов'язкові резерви	25 296	30 159	83,9	9,9
Заборгованість банків	4 516	2 410	187,4	1,8
Кредити та аванси клієнтам	38 335	43 583	88,0	15,0
Вбудовані похідні фінансові активи	34 336	27 044	127,0	13,5
Інвестиційні цінні папери для подальшого продажу	90 354	64 409	140,3	35,5

Інвестиційні цінні папери, що утримуються до погашення	36 322	0	100,0	14,3
Передплата з поточного податку на прибуток	184	181	101,7	0,1
Інвестиції в дочірні та асоційовану компанію	30	433	6,9	0,0
Інвестиційна нерухомість	579	1 358	42,6	0,2
Приміщення, вдосконалення орендованого майна, обладнання та нематеріальні активи	3326	3 956	84,1	1,3
Інші фінансові активи	490	229	214,0	0,2
Інші активи	9652	9 585	100,7	3,8
Майно, що перейшло у власність банку як заставодержателя	11268	21 836	51,6	4,4
Активи, утримувані для продажу	117	0	100,0	0,0
Всього активів	254805	205 183	124,2	100

Як бачимо, кредити та аванси клієнтам займають 15% структури активів, та за 2019 рік сума зменшилася на 12%. Заставне майно, що перейшло у власність банку має 4,4% в структурі активів та сума зменшилася більше, ніж в два рази.

Викладемо структуру активів АТ «Укрсиббанк» у вигляді рис. 2.1.

Організація кредитних відносин Банку з клієнтами визначається багатьма факторами, включаючи стратегію і тактику банку, кваліфікацію банківських працівників, розмір статутного та власного капіталу, кредитну політику банку тощо. Та, як і більшість банків України, АТ «Укрсиббанк» має значну частку непрацюючих кредитів.

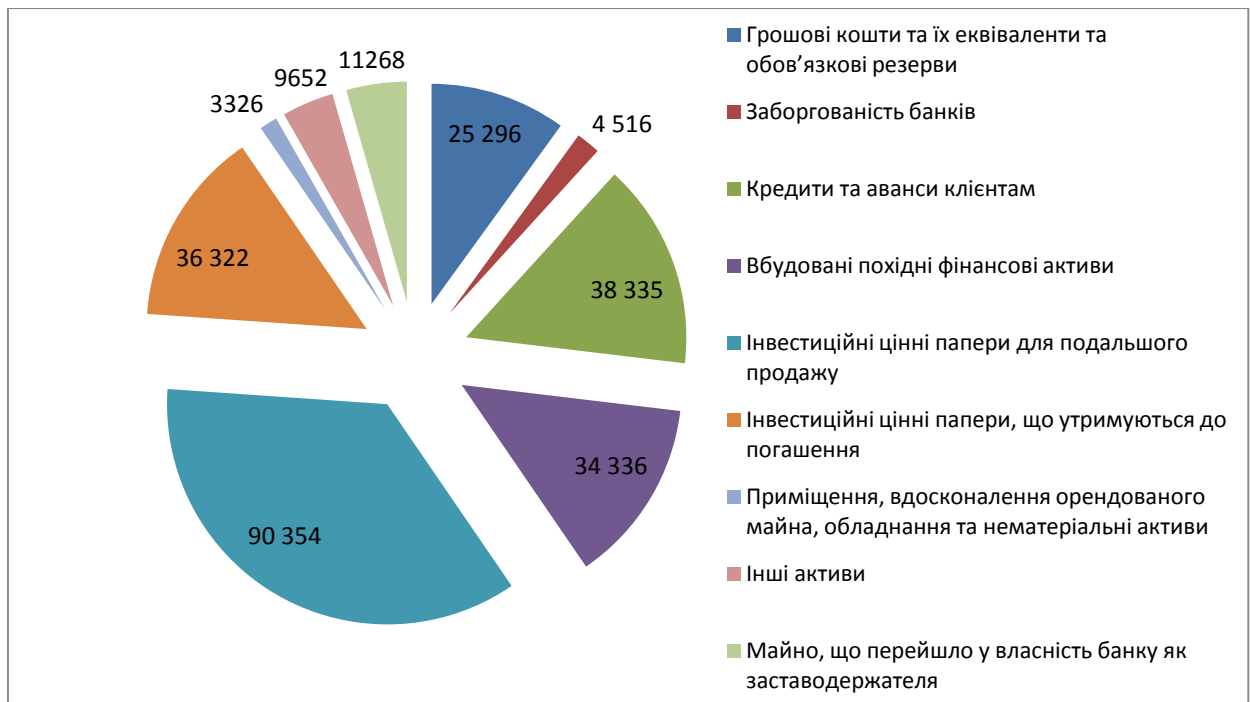

Рисунок 2.1 – Структура активів АТ «Укрсиббанк» на 31.12.2019 р.

Кредити та заборгованість клієнтів Банку за виключенням резервів за 2019 рік впали на 30,28% до 38,118 млрд. грн., що пов'язано зі значним доформуванням Банком резервів. За перше півріччя 2019 року кредити та заборгованість клієнтів Банку становили 44,291 млрд. грн., а за 9 місяців 2019 року – 47,835 млрд. грн.

Непрацюючі кредити АТ «Укрсиббанк» склали 208 445 млн. грн. та займали 35% від загального обсягу (588 215 млн. грн.) станом на 01.10.2019 року або 74,37% від обсягу проблемної заборгованості державних банків (363 462 млн. грн.).

Динаміка змін NPL АТ «Укрсиббанк» відносно всіх обсягів непрацюючих кредитів представлено на графіку (рис. 2.2).

Динаміка свідчить про зростання обсягів непрацюючих кредитів у портфелі АТ «Укрсиббанк» (зростання на 18 522 млн. грн. порівняно з початком року). Найбільший темп приросту, а саме 6,92% або збільшення на 13 455 млн. грн. у грошовому виразі, було зафіксовано 01.07.2017 року порівняно з попереднім місяцем.

Рисунок 2.2 – Динаміка NPL АТ «Укрсиббанк» протягом 2017 року [22]

Кредити та аванси клієнтам визнаються, коли Банк перераховує грошові кошти з метою придбання або створення дебіторської заборгованості клієнта, яка не пов'язана з похідними фінансовими інструментами, не котирується, підлягає сплаті на встановлену дату чи дату, яку може бути визначено; та Банк не має наміру проводити торгові операції з цією дебіторською заборгованістю. Кредити та аванси клієнтам обліковуються за амортизованою вартістю.

Крім того, банківські кредити поділяють на активні і пасивні. В першому випадку банк дає кредит, тобто є кредитором, у другому бере кредит, тобто є позикоотримувачем. Банк може входити у кредитні відносини (брати чи надавати кредити) з іншими банками та кредитними організаціями. Що стосується підприємств, організацій, фізичних осіб, то банк щодо цього нефінансового сектора завжди виступає стороною, яка надає кредит.

При проведенні аналізу кредитів та авансів клієнтам за кредитною якістю Банк класифікує кредити та аванси корпоративним клієнтам, підприємствам малого та середнього бізнесу і приватним підприємцям за такими категоріями (табл. 2.14).

Таблиця 2.14 – Класифікація кредитів корпоративним клієнтам АТ «Укрсиббанк»

Позичальники	Рівень доходів позичальника за рік
--------------	------------------------------------

Великі позичальники	Понад 100 мільйонів гривень
Кредити середнім позичальникам	Від 1 мільйона гривень до 100 мільйонів гривень
Кредити малим позичальникам	До 1 мільйона гривень

При проведенні аналізу кредитів та авансів клієнтам за кредитною якістю Банк класифікує кредити та аванси фізичним особам залежно від їх суми (табл. 2.15).

Таблиця 2.15 – Класифікація кредитів фізичним особам АТ «Укрсиббанк»

Позичальники	Рівень доходів позичальника за рік
Великі позичальники	Кредити від 1 до 100 мільйонів гривень
Кредити малим позичальникам	Кредити менше 1 мільйона гривень

Банк бере на себе зобов'язання, пов'язані з кредитуванням, у тому числі зобов'язання з надання кредитів, акредитивів та фінансових гарантій. Фінансові гарантії – це безвідкличні гарантії здійснити платежі у випадку, якщо клієнт виявиться неспроможним виконати свої зобов'язання перед третіми сторонами.

Станом на кінець кожного звітного періоду зобов'язання, пов'язані з кредитуванням, оцінюються за найбільшою з двох сум: неамортизованого залишку відповідної суми при початковому визнанні, та оціночних витрат, необхідних для погашення зобов'язання станом на кінець звітного періоду.

Майно, що перейшло у власність Банку як заставодержателя, є фінансовими та нефінансовими активами, отриманими Банком при врегулюванні прострочених кредитів. Ці активи при первинному визнанні визнаються за найменшою з справедливої вартості майна або балансової вартості відповідних кредитів. Банк оцінює такі активи за меншою з двох оцінок: балансової вартості та чистої вартості реалізації. Політика Банку полягає в вибутті активів у ході звичайної діяльності.

Виручені кошти використовуються для зменшення або погашення нерегульованої претензії. В цілому, Банк не використовує майно, що перейшло у власність банку як заставодержателя у комерційній діяльності.

Станом на 31 грудня 2019 року Банк визнав чисті збитки в розмірі 23914 мільйонів гривень, які було в основному спричинено визнанням знецінення кредитів та авансів клієнтам в розмірі 18 346 мільйонів гривень та знецінення майна, що перейшло у власність Банку як заставодержателя, у розмірі 11559 мільйонів гривень.

2.3 Аналіз показників ліквідності банку

Коефіцієнт загальної ліквідності (Кз.л). Розраховується як співвідношення загальних активів (А) до загальних зобов'язань (З) за формулою:

$$\text{Кз.л} = \text{А} / \text{З} \times 100 \%, \quad (2.1)$$

де А – активи банку, які включають готівкові кошти банку, банківські метали; кошти в НБУ, в інших банках; дебіторську заборгованість; надані кредити (продовжені множаться на коефіцієнт 0,7); кошти бюджетів України до розподілу, кредити за рахунок бюджетних коштів; цінні папери; товарно-матеріальні цінності; вкладення, основні засоби, нематеріальні активи; інші активи;

З – зобов'язання банку, які включають кошти інших банків (у тому числі НБУ), кошти бюджету та фондів, кошти клієнтів; цінні папери власного боргу; транзитні рахунки; кредиторську заборгованість, гарантії, акцепти; інші пасиви.

Коефіцієнт співвідношення високоліквідних активів до робочих активів банку (Квл.а/р.а). Характеризує питому вагу високоліквідних активів (Авл) у робочих активах (Ар) і розраховується за формулою:

$$\text{Квл.а/р.а} = \text{Авл} / \text{Ар} \times 100 \%, \quad (2.2)$$

де Авл. – високоліквідні активи, які включають готівкові кошти, кошти в інших банках, банківські метали, боргові цінні папери, що рефінансуються НБУ (за вирахуванням резервів під знецінення таких цінних паперів);

Ар – робочі активи, які включають високоліквідні активи; дебіторську заборгованість; надані кредити (за вирахуванням резервів під надані кредити); цінні папери; вкладення в асоційовані, дочірні компанії; основні засоби; капітальні вкладення, помножені на коефіцієнт 0,5.

Оптимальне значення – не менше 20%.

Цей показник дає змогу оцінити частку високоліквідної частини активів, чим він більший – тим більший запас ліквідності банку, але, з іншого боку, високоліквідні активи майже не приносять доходу. Доцільним є підтримання цього показника на рівні 20-25%, щоб, підтримуючи достатню ліквідність, не знижувати прибутковості.

Коефіцієнт співвідношення ліквідних та загальних активів. У стабільних економіках значення цього показника становить 20-30%. У період фінансових криз значення коефіцієнта може збільшуватися, що пов'язано з підвищенням норм обов'язкового резервування центрального банку та намаганням банків підтримати свою ліквідність за рахунок накопичення активів.

Платоспроможність банку – це його здатність в належні терміни і повністю відповідати за всіма своїми зобов'язаннями. Ліквідність банку лежить в основі його платоспроможності.

Отже, розглянемо показники платоспроможності ПАТ «Укрсиббанк» за 2017 – 2019 рр. (табл. 2.16).

Таблиця 2.16 – Показники платоспроможності АТ «Укрсиббанк» за 2017-2019 рр.

Показник	2017	2018	2019	Відхилення	
				+/-	%
Загальний рівень платоспроможності банку	0,14	0,18	0,22	0,02	85,71
Загальний рівень платоспроможності банку щодо класифікованих активів	0,32	0,39	0,44	0,12	137,5

Забезпеченість загальної суми активів власними коштами	0,22	0,24	0,24	0,01	90,9
Забезпеченість суми класифікованих активів власними коштами	0,28	0,36	0,40	0,12	142,9
Співвідношення власних і залучених коштів банку	0,17	0,20	0,24	0,04	76,46
Коефіцієнт покриття (забезпечення)	0,5	0,8	0,8	0,01	90
Співвідношення загального обсягу наданих кредитів і загального розміру власного капіталу	5,32	5,55	6,50	1,18	122,2
Коефіцієнт співвідношення загальної суми наданих кредитів і статутного фонду	7,60	8,17	8,25	1,19	115,7
Коефіцієнт Кука	6,78	7,59	8,32	0,97	114,3

Отже, з табл. 2.16 ми можемо бачити, загальний рівень платоспроможності банку зріс у 2019 році порівняно з попередніми роками на 0,4 порівняно з 2018 р. та на 0,8 порівняно з 2017 р. Коефіцієнт покриття (забезпечення) у 2019 році не змінився порівняно з 2018 р.

Дослідимо показники ліквідності ПАТ «Укрсиббанк» у динаміці (табл. 2.17).

Таблиця 2.17 – Показники ліквідності ПАТ «Укрсиббанк» за 2017 – 2019 рр.

Показник	2017	2018	2019	Відхилення	
				+ \ -	%
Коефіцієнт миттєвої ліквідності	63,17	70,02	85,04	21,87	134,6
Коефіцієнт загальної ліквідності	114,02	116,8	119,4	1,01	99,11
Коефіцієнт відношення високоліквідних активів до робочих	20,93	21,09	24,09	3,08	114,7
Коефіцієнт ресурсної ліквідності зобов'язань	92,84	98,13	110,32	12,9	88,95
Коефіцієнт ліквідного співвідношення виданих кредитів і залучених депозитів	88,38	93,51	97,92	5,13	94,51
Коефіцієнт генеральної ліквідності зобов'язань	19,87	23,45	26,07	3,58	90,34

Аналіз табл. 2.17 показав, що коефіцієнт загальної ліквідності збільшився у 2019 р. порівняно з 2018 р.

У 2019 році прибуток до відрахування податків UKRSIBBANK BNP PARIBAS Group склав 310 млн. грн.

Після поступового зростання фінансових результатів в останніх двох кварталах 2016 року, UKRSIBBANK доводить ефективність своєї бізнес-моделі, показуючи прибуток до оподаткування у 2019 у розмірі 310 млн. грн.

Продовжуючи стратегію впроваджену протягом 2017 року, UKRSIBBANK зберігає стабільний кредитний портфель протягом перших трьох місяців року. Банк продовжує розвивати ключові сегменти — Корпоративний бізнес, Premium banking та Споживче кредитування.

Високий рівень платоспроможності, висока ліквідність у національній та іноземній валютах та диверсифікована клієнтська база дозволяють банку пропонувати найкращі продукти та послуги своїм клієнтам.

Корпоративний кредитний портфель залишався відносно стабільним, тоді як сегмент споживчого кредитування показав стриманий ріст. Кредитний портфель фізичних осіб у іноземній валюті продовжує скорочуватися за рахунок ініціатив конвертації у національну валюту. Ця успішна кампанія була розпочата в середині 2017 року і дозволила банку знизити ризики, пов'язані із успадкованим портфелем, а отже, і затрати на резервування у 2019 році значно менші в порівнянні з попередніми кварталами.

Незважаючи на зниження процентних ставок протягом останніх кварталів, UKRSIBBANK продовжив утримувати квартальний чистий банківській дохід на рівні біля 1,1 млрд. грн., разом з тим тримаючи під контролем обсяг витрат.

Загалом, банк отримав валовий операційний дохід у розмірі 561 млн. грн. Завдяки зниженню рівня резервів, прибуток до відрахування податків значно зріс і складає 310 млн. грн., тоді як чистий прибуток складає 244 млн.грн. Показник рентабельності активів (ROA) після оподаткування складає 2,2%.

В кінці 2019 року коефіцієнт платоспроможності (норматив Н2) утримується на високому рівні 20,9%, тоді як нормативний мінімум становить 10%. Співвідношення витрат і доходів залишається на рівні 50%.

Висновки до розділу 2

АТ «Укрсиббанк» здійснює кредитні операції як з фізичними так і з юридичними особами. Кредитування є одним з основних видів діяльності банку. Банк при кредитуванні керується Цивільним кодексом України, Законами України «Про банки та банківську діяльність», «Про заставу», іншими законодавчими актами, а також нормативно-правовими документами НБУ та внутрішніми документами.

Кредитування здійснюється на умовах цільового використання, строковості, повернення, платності та забезпеченості.

Корпоративний кредитний портфель залишався відносно стабільним, тоді як сегмент споживчого кредитування показав стриманий ріст. Кредитний портфель фізичних осіб у іноземній валюті продовжує скорочуватися за рахунок ініціатив конвертації у національну валюту. Ця успішна кампанія була розпочата в середині 2017 р. і дозволила банку знизити ризики, пов'язані із успадкованим портфелем, а отже, і затрати на резервування у 2019 р. значно менші в порівнянні з попередніми кварталами.

Загалом, банк отримав валовий операційний дохід у розмірі 561 млн. грн. Завдяки зниженню рівня резервів, прибуток до відрахування податків значно зріс і складає 310 млн. грн., тоді як чистий прибуток складає 244 млн. грн.

Високий рівень платоспроможності, висока ліквідність у національній та іноземній валютах та диверсифікована клієнтська база дозволяють банку пропонувати найкращі продукти та послуги своїм клієнтам.

3 ПЛАНУВАННЯ ЯКОСТІ КРЕДИТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКУ

3.1 Напрями підвищення ефективності кредитної діяльності банку

Одним з основних напрямів підвищення ефективності кредитного портфеля банку є результативне управління ним, яке передбачає

збалансування та мінімізацію ризику усього портфеля та контроль структури кредитного ризику, що притаманний тим чи іншим ринкам, клієнтам, позичковим інструментам, кредитам та умовам діяльності [19].

Управління кредитним портфелем, як процес, складається із п'яти послідовних етапів [20]: вибору кредитної політики; аналізу ринку кредитів; формування кредитного портфеля; перегляду кредитного портфеля; оцінки ефективності кредитного портфеля.

Формування та управління кредитним портфелем є основою ефективного управління кредитним процесом. Управління портфелем дозволяє балансувати і утримувати ризик всього портфеля, очікуючи і контролюючи ризик, який притаманний різним ринкам, клієнтам, кредитним інструментам, кредитам і умовам діяльності.

Аналізуючи проблеми банківського кредитування в Україні, можна сказати, що банківська система України потребує значного реформування та удосконалення кредитної політики, що повинно забезпечити оздоровлення фінансового сектору та відновлення темпів економічного зростання в Україні. Саме це є головним завданням в умовах необхідності якнайшвидшого подолання наслідків фінансової кризи у вітчизняній економіці та запорукою забезпечення її подальшого розвитку [21].

Кредитна політика є важливим інструментом досягнення визначених перед банком цілей та завдань. Не в останню чергу від успішного впровадження та реалізації кредитної політики залежить результат діяльності банківської установи. Кредитна політика обумовлює організацію кредитної діяльності банківської структури, стає основою для всього процесу кредитування, визначає його параметри та особливості. Вірно розроблений процес кредитування, запровадження системи управління кредитними операціями та можливими ризиками, визначення основних пріоритетів, цілей, завдань, а також методів та способів реалізації кредитної політики, сприятимуть максимізації дохідності як кредитних операцій, так і загального результату діяльності банку [22].

Кредитна стратегія, як складова кредитної політики банку, формує межі, в яких повинні бути реалізовані всі майбутні управлінські рішення. Для розробки ефективної кредитної стратегії необхідно використовувати різноманітні наукові і практично обґрунтовані підходи, які дозволяють враховувати основні і другорядні, внутрішні і зовнішні фактори. Результатом реалізації цієї стратегії є формування довгострокового плану, який повинен відображати систему нових програм діяльності кредитних підрозділів банку і забезпечувати досягнення поставлених цілей. Правильно розроблена стратегія дозволить банку не лише вистояти у складних умовах, а й успішно розвиватися [23].

З початку 2018 року нові вимоги до розрахунку банками кредитного ризику повністю запрацювали. Так як, з початку липня 2016 року банки застосовували вимоги Положення НБУ «Про визначення розміру кредитного ризику» [24] в тестовому режимі. Водночас, щоб урахувати особливості роботи з позичальниками після кризи, НБУ разом із банками напрацював ряд заходів та вніс необхідні корективи в положення.

Найсуттєвіші зміни до Положення [25]:

- уточнено формулювання та відтерміновано до 2020 року впровадження окремих ознак високого кредитного ризику;
- знижено значення LGD (Loss Given Default) при розрахунку кредитного ризику для державних підприємств – із 45% до 30%;
- врегульовано оцінку кредитного ризику за операціями своп;
- встановлено перелік умов, при яких кредитний ризик за такими операціями не виникає;
- розширено перелік інструментів гарантування виконання зобов'язань боржника іншими учасниками групи, до якої належить позичальник, зокрема передбачено можливість використання фінансових порук та безвідкличних резервних акредитивів;
- визначено, що банки можуть використовувати фінансову звітність позичальників з відкритих джерел, наприклад сайтів компаній та НКЦПФР;

- уточнено окремі вимоги до застави;
- відтерміновано обов'язкове страхування всіх предметів застави до 2020 року.

Тому сьогодні кожен банк має розумно підходити до розробки власної кредитної політики спираючись на пріоритетність мінімізації рівня ризику над можливою прибутковістю кредитної операції. Кредитний портфель банку документально заздалегідь визначається кредитною політикою — стратегією і тактикою банку щодо залучення коштів та спрямування їх на кредитування клієнтів банку на основі принципів кредитування.

Наразі на рівні банківської системи можна визначити певні закономірності та тенденції. Так, висока питома вага кредитів у активах банків призводять до підвищення рівня чутливості банківської системи до зовнішніх шоків, наслідком чого стає високий рівень збитковості банківської діяльності. Таким чином, у сучасних умовах розвитку вітчизняного банківського сектору регуляторні та наглядові підходи НБУ повинні бути зосереджені на забезпеченні макроекономічної стабільності функціонування банківської системи шляхом зниження ризиків банківської діяльності, на основі чіткого виконання банками своїх функцій щодо кредитування економіки та дотримання основних економічних нормативів, серед яких [26]:

1. Нормативи капіталу: мінімального розміру регулятивного капіталу – Н1 (500 млн. грн.); достатності (адекватності) регулятивного капіталу – Н2 (не менше 10%).

2. Нормативи ліквідності: миттєва ліквідність – Н4 (не менше 20%); поточна ліквідність – Н5 (не менше 40%); короткострокова ліквідність – Н6 (не менше 60%).

3. Нормативи кредитного ризику: максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента – Н7 (не більше 25%); великих кредитних ризиків – Н8 (не більше 8-ми кратного розміру регулятивного капіталу); максимального розміру кредитного ризику за операціями з пов'язаними з банком особами (не більше 25%).

4. Нормативи інвестування: інвестування в цінні папери окремо за кожною установою – Н11-1(не більше 15%); загальної суми інвестування – Н12 (не більше 60%).

Кредитна діяльність банків відіграє ключову роль у процесі забезпечення інвестиційної активності суб'єктів господарювання, забезпеченості домогосподарств необхідними коштами та загалом зростання і розвитку економіки. Кредитна політика, у свою чергу, дозволяє реалізувати коротко-, середньо- і довгострокові цілі банку у частині формування та реалізації тактичних та стратегічних завдань щодо залучення коштів та спрямування їх на кредитування позичальників (клієнтів) при тісній взаємозалежності з іншими видами політик [27].

Головними напрямками подальшого розвитку кредитування в Україні повинно бути використання кращих практик у сфері оцінки кредитоспроможності позичальників, законодавче врегулювання відносин між суб'єктами кредитного процесу, зокрема між колекторами та боржниками, стимулювання позичальників до підвищення свого кредитного рейтингу, підвищення рівня фінансової грамотності населення та довіри до банківської системи.

Впровадження та виконання заходів щодо подальшого розвитку має забезпечити фінансову стабільність та посткризове відновлення банківської системи України й активізацію виконання нею своєї основної функції – корпоративного кредитування.

3.2 Організація кредитної діяльності України в умовах глобалізації

Правильна організація кредитної діяльності та гнучкої системи управління кредитними операціями виступають основою фінансової стабільності й ринкової стійкості комерційних банків. Банки культивують стратегічний підхід до управління, виробляють власну культуру кредитування і на її основі вибудовують методологію і процедуру роботи. Як відомо, стратегічне управління банком передбачає наявність довгострокового бачення

пріоритетів його розвитку, вироблення концепції, дальності у тому числі й у сфері кредитної діяльності (рис. 3.1).

Ефективність концепції, що розробляється, багато в чому залежить від того, наскільки правильно визначені напрями вдосконалення організації кредитної діяльності стосовно кожної з її складових з урахуванням виявлених проблем по їх реалізації. Мета цих механізмів – активізація людського чинника, гнучке управління, по відношенню до зовнішнього середовища, що забезпечить банкам достатню ефективність і конкурентоспроможність.

Оцінка кредитної діяльності банку базується на принципі (актив-пасив), що забезпечується такими методами: безперервність, собівартість, доказовість, опис, оцінка вартості та калькуляції.

Універсальної методики оцінки кредитної діяльності банку поки що не існує. Але науковці пропонують низьку показників, за якими варто проводити оцінку кредитної діяльності банку.

Кожен банк визначає для себе пріоритетні напрями та методи управління ризиками банківського кредитування та шляхів їх мінімізації. До таких методів можна віднести: оцінку кредитоспроможності позичальника, оформлення кредитного договору, лімітування, диверсифікація, створення резервів, кредитний моніторинг, структурування кредиту, диференціація кредитного портфелю.

Стратегія ризик-менеджменту банку базується на дотриманні принципу беззбитковості діяльності.

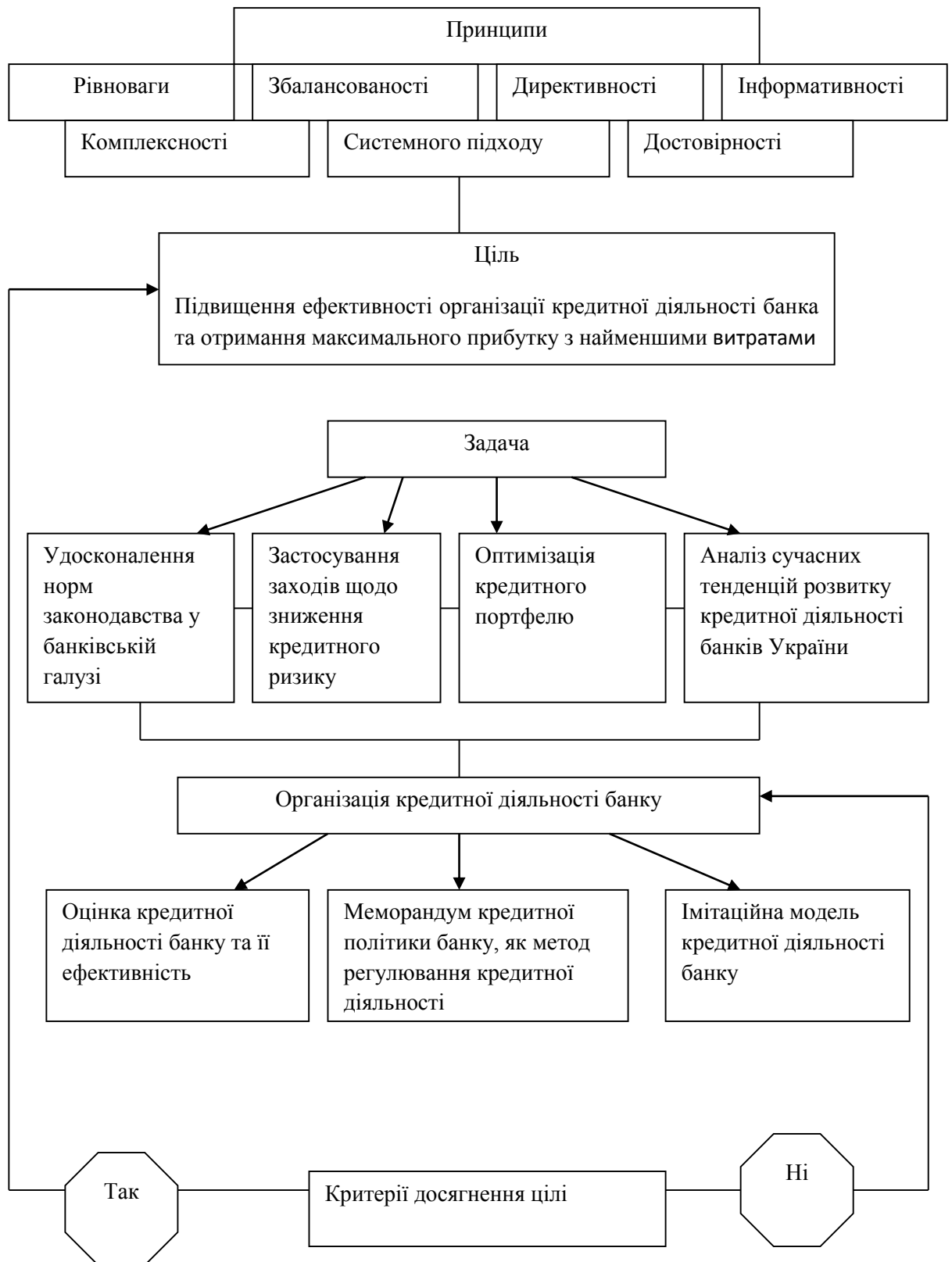

Рисунок 3.1 – Концепція організації кредитної діяльності банків України в умовах глобалізації

Сучасні умови діяльності банків дають змогу виокремити зовнішні фактори:

– облікову ставку Національного банку України, яка є одним із монетарних інструментів, за допомогою якого Національний банк України встановлює для суб'єктів грошово-кредитного ринку орієнтир щодо вартості залучених і розміщених грошових коштів на відповідний період;

– рівень інфляції, який є свідченням стійкої тенденції до зростання цін і здійснює істотний вплив на зниження купівельної спроможності грошей;

– доходи населення – це сума грошових коштів і матеріальних благ, які домашні господарства одержали за певний проміжок часу в натуральному вираженні для підтримання фізичного, морального, економічного та інтелектуального стану людини. Розмір отриманих доходів визначає активність населення на кредитному ринку.

У табл. 3.1 подані умовні позначення факторів, що здійснюють вплив на кредитний портфель банків, запропонованих для побудови регресійного рівняння.

Таблиця 3.1 – Умовні позначення факторів, що здійснюють вплив на кредитний портфель банку

№	Показники	Умовне позначення
1	Обсяг кредитного портфеля	y
2	Депозити юридичних осіб	x1
3	Депозити фізичних осіб	x2
4	Інвестиційний портфель	x3
5	Облікова ставка НБУ	x4
6	Доходи населення	x5
7	Інфляція	x6
8	Валовий внутрішній продукт	x7

У результаті проведених розрахунків отримали таку кореляційно-регресійну модель, яка є статистично значущою та адекватною:

$$y = -4310,41 + 0,088 \times 1 + 1,573 \times 2 - 2,642 \times 3 + 384,428 \times 4 + 0,005 \times 5 + 2,576 \times 6 - 0,002 \times 7$$

Достовірність отриманих апроксимацій лежить у діапазоні 0,973, тобто точність виконання моделювання становить 97,3%.

Значення коефіцієнта детермінації дорівнює 0,925, що є свідченням високої статистичної якості побудованої моделі, а також у діапазоні 92,5% пояснює зміни у структурі кредитного портфеля залежно від впливу досліджуваних чинників. Отриману модель було перевірено за критерієм Фішера, що також підтверджує гіпотезу стосовно адекватності виконання моделювання. Вірогідність помилки дуже мала, тож зазначену модель можна використовувати для дослідження.

На основі одержаних даних банк має можливість, провівши ретельний аналіз, удосконалити свою діяльність. При цьому слід урахувати, що результатами вдосконалення має бути збалансований розвиток банку.

Відношення щорічних витрат з формування резервів під кредитні ризики банку до кредитного портфелю банку станом на 01.01.2019 р. впливає із раніше здійснених розрахунків, тобто відношення щорічних витрат з формування резервів під кредитні ризики банку до кредитного портфелю банку приймається у розмірі – 1,1%:

$$-1,1 = -168,8 : 15629,5 \times 100.$$

Тоді, середня процента ставка за кредитами банку станом на 01.01.2018 р. впливає із раніше здійснених розрахунків і приймається у розмірі 14,5%:

$$14,5 = 9,1 + 1,1 + 4,2.$$

Тоді, процентний дохід банку станом на 01.01.2019 р. приймається у розмірі 2258,6 млн. грн:

$$2258,6 = 15629,5 \times 0,145.$$

У табл. 3.2 наведено результати планових розрахунків показників кредитної діяльності АТ «Укрсиббанк» станом на 01.01.2019 р.

Розглянутий науково-практичний підхід до планування основних показників кредитної діяльності українського банку АТ «Укрсиббанк» відображає подальший розвиток поглядів на процедури планування в банківській системі України.

Таблиця 3.2 – Планові значення показників АТ «Укрсиббанк» станом на 01.01.2019 р.

Показники	01.01.2019
Активи, всього (млн.грн)	20850,0
Кредити надані клієнтам (млн.грн)	15629,5
Частка кредитного портфеля в активах(%)	75,0
Сформовані резерви під знецінення кредитів (млн.грн)	-1609,8
Відношення резервів під знецінення кредитів до кредитного портфелю (%)	-10,3
Щорічні витрати на формування резервів під знецінення кредитів (млн.грн)	-168,8
Процента вартість одиниці кредитного портфелю (%)	-9,1
Чиста процентна маржа (%)	4,2
Середня процентна ставка за кредитами (%)	14,5
Процентний дохід (млн.грн)	2258,6

Запропонована методика планування кредитної діяльності АТ «Укрсиббанк» гнучко поєднує елементи формального і суб'єктивного підходу до планування основних показників кредитної діяльності банку, що дає підстави сподіватися на її адекватність до умов майбутньої реальної ситуації кредитної діяльності окремого банку.

Отже, кредитна діяльність формує сукупність взаємовідносин різних суб'єктів, кожен з яких має свій соціально-економічний інтерес. Тому рушійною силою кредитної діяльності виступають інтереси її учасників. На основі узагальнення наукових поглядів визначено, що кредитна діяльність банків включає сукупність дій, спрямованих на формування кредитних ресурсів через залучення коштів юридичних і фізичних осіб та розміщення їх на кредитному ринку з дотриманням загальноприйнятих принципів та існуючих правових норм. Тому учасниками кредитної діяльності є не тільки банки і позичальники, але й кредитори банку (вкладники). Поєднуючи функції акумулювання коштів та розміщення їх на кредитному ринку, в кредитних відносинах банк є одночасно і кредитором, і позичальником. Виходячи з вітчизняного та світового досвіду, вимог планування кредитної політики в методологічному плані, виділяють наступну схему формування кредитної політики комерційного банку:

- загальні положення та цілі кредитної політики;
- апарат управління кредитними операціями;
- організація кредитного процесу на різних етапах реалізації;
- банківський контроль та управління кредитним процесом.

Висновки до розділу 3

Правильна організація кредитної діяльності та гнучкої системи управління кредитними операціями виступають основою фінансової стабільності й ринкової стійкості комерційних банків. Банки культивують стратегічний підхід до управління, виробляють власну культуру кредитування і на її основі вибудовують методологію і процедуру роботи.

Одним із важливих засобів підвищення ефективності кредитної діяльності банку є моніторинг. Кредитний моніторинг – це система безперервного спостереження, оцінки і попередження негативних наслідків кредитної діяльності банків службами внутрішнього контролю банку, а також зовнішніми наглядовими органами (НБУ).

Правильна організація банківського кредитування, розроблення ефективної кредитної політики та гнучкої системи управління ризиками виступають основою фінансової стабільності й ринкової стійкості банків. Тому кредитна діяльність банку, організація якої залежить від адекватного теоретико-методологічного обґрунтування засобів її організації та функціонування, потребує подальшого розвитку наукових досліджень у сфері практичного використання кредитних відносин банку.

На нашу думку, основними напрямками контролю кредитної діяльності є: дотримання кредитної політики, робота працівників кредитного відділу, цільове використання кредиту, своєчасне погашення процентів та заборгованості за кредитом, стан, ринкова вартість та ліквідність застави, відстеження змін у фінансовому стані позичальника, якість та структура кредитного портфеля банку.

ВИСНОВКИ

Кредитування традиційно вважається одним із основних видів діяльності банку, а кредитна операція – це активна банківська операція пов'язана з наданням позики або наданням зобов'язання, яке у разі його виконання, призведе до фактичної передачі коштів на кредитній основі.

Банківські кредити класифікують за такими ознаками: строком користування, забезпеченням, ступенем ризику, методом надання, способом повернення, станом кредитної дисципліни, характером визначення процентів, способом сплати процентів, кількістю банків-кредиторів, критеріями суб'єктивного й об'єктивного призначення, сферами спрямування.

Відображення суті кредиту в системі економічних відносин між банком і позичальником є принципи кредитування. У відповідності до принципів кредитування здійснюється сам процес кредитування (визначається об'єм, мета і термін надання позичкових коштів, метод, а також порядок їх видачі і погашення, організація контролю за використанням позик боржниками).

Принципи кредитування – це основні положення банківської системи, що визначають процес кредитування. До основних принципів кредитування, яких повинні дотримуватись як кредитори, так і позичальники, належать такі: цільовий принцип, строковий принцип, принципи обов'язкового повернення, оплачування та забезпечення кредиту.

Для реалізації ефективної кредитної діяльності банки створюють свою внутрішню кредитну політику. Кредитна політика банку – це одна з важливих інструментів, що не дає можливість допустити банківські ризики. Використання положень кредитної політики має право банку розробити такий кредитний портфель, який спомагатиме досягненню поставлених цілей у банківській діяльності, а саме: контролю за управління ризиками, прибутковості банку та дотримання усіх вимог законів щодо сфери банку.

Метою кредитної політики банку є формування оціненого та якісного підходу щодо управління ризиком на рівні кредитного портфеля банку.

Управління кредитним ризиком відбувається на основі кредитної політики та передбачає створення механізму ідентифікації факторів ризику, аналізу і розрахунку їх величини, моніторингу поточного стану позичальників та контролю угоди.

Провівши аналіз кредитної діяльності АТ «Укрсиббанк» можна зробити висновок, що станом на 31 грудня 2019 року Банк визнав резерв під знецінення 181 887 мільйонів гривень за цими кредитами (31 грудня 2018 року: 169 147 мільйонів гривень). Загальна сума відрахувань до резерву на знецінення кредитів за цим портфелем склала 17 275 мільйонів гривень за 2018 рік, 12 557 мільйонів гривень з цієї суми відноситься до попередніх років. Крім цього, у 2018 році відбулося значне погіршення якості «Кредитів, що управляються як окремий портфель», а саме: прострочення платежів понад 90 днів, зниження справедливої вартості забезпечення, визнання судом недійсності забезпечення та інше. Станом на 31 грудня 2019 року Банк мав нерухоме майно як врегулювання прострочених кредитів клієнтів загальною балансовою вартістю 11 268 мільйонів гривень (31 грудня 2018 року: 21 836 мільйонів гривень). Процентні доходи, нараховані за кредитами, щодо яких було визнано зменшення корисності за рік, що закінчився 31 грудня 2019 року, становили 1 328 мільйонів гривень (31 грудня 2018 року: 2 474 мільйонів гривень).

В цілому за підсумками аналізу динаміки зобов'язань АТ КБ «Приватбанк» за 2017-2019 роки можна зробити висновок про її позитивну тенденцію, оскільки зростання відбувається за рахунок залучення коштів клієнтів та формування резервів.

Аналіз структури зобов'язань показує, що левову частку мають кошти клієнтів, і з кожним роком зростає. Так на частку зобов'язань, що відносяться до коштів клієнтів станом на 1 січня 2020 року припадає 92,5%. На другому місці є кошти банків, частка яких з кожним роком знижується та станом на 1 січня 2020 року складає 5,5%.

АТ «Укрсиббанк» є першим з українських банків, що отримав статус «загальновідомого». За результатами дослідження ринку банківських послуг, що здійснювались компанією GFKUkraine, банк зайняв лідируючі позиції серед українських банків.

Кредити, що надаються суб'єктам господарювання, превалюють над кредитами, що надаються фізичним особам, майже на 60% та на 1 січня 2018 року становлять 84,21% від усіх наданих кредитів у банківській системі України. Ефективність організації кредитної діяльності в найближчій перспективі буде одним із головних чинників, які визначатимуть конкурентоспроможність українських банків, що особливо відчутно напередодні переходу до кредитування вітчизняними банками інвестиційних проектів. Саме тому чіткість кредитної політики й кредитних процедур, задокументованих у корпоративних нормативних актах, сприятиме зниженню ризиків кредитної діяльності, підвищенню прибутковості банківської діяльності.

Визначено, що завдяки високій ліквідності у національній та іноземній валютах, у 2019 році АТ «Укрсиббанк» продовжив розвиток кредитування. Диверсифіковано базу клієнтів АТ «Укрсиббанк» у корпоративному секторі, агросекторі, а також збільшено присутність на ринку персональних фінансових послуг. Стабільний кредитний портфель зріс на 20% у 2018 році. Зростання виданих кредитів відбувалось на фоні формування важливих додаткових резервів, пов'язаних із успадкованим іпотечним портфелем в іноземній валюті.

Головними напрямками подальшого розвитку кредитування в Україні повинно бути використання кращих практик у сфері оцінки кредитоспроможності позичальників, законодавче врегулювання відносин між суб'єктами кредитного процесу, зокрема між колекторами та боржниками, стимулювання позичальників до підвищення свого кредитного рейтингу, підвищення рівня фінансової грамотності населення та довіри до банківської системи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Егоров А. В., Кармавина А.С., Чекмарева Е. Н. Анализ и мониторинг условий банковского кредитования. *Деньги и кредит*. 2010. № 10. С. 16-22.
2. Kushnir S. O., Batrakova T. I., Basenko K. O. The activation of regulatory policy towards the development of social investment : *Науковий вісник Полісся*. 2017. № 1 (9). Ч. 1. С. 197-202.
3. Кредитная экспансия и управление кредитом : Учебное пособие / под ред. И. Лаврушина. Москва : КНОРУС, 2013. 264 с.
4. Маевский В., Зорин К. О некоторых особенностях функционирования денежного акселератора. *Вопросы экономики*. 2011. № 9. С. 27-41.
5. Савлук М. І. Банки і економіка. *Криза банківської системи: причини та шлях виходу*: матеріали наук.-практ. конф. URL : <http://aub.org.ua/> (дата звернення: 30.03.2019).
6. Семенов А. Ю. Взаємодія банківського і реального секторів економіки України: основні тенденції. *Фінанси, учет, банки*. 2010. №1(16). С. 181-188.
7. Шиян Д. Банківське кредитування та економічна динаміка. *Банківська справа*. 2009. № 1. С. 27-38.
8. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 07.12.00 № 2121-III, зі змінами та доповненнями. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#n869> (дата звернення: 01.04.2019).
9. Білецька Л. В., Білецький О. В., Савич В. І. Економічна теорія (Політекономія. Мікроекономіка. Макроекономіка) : навч. пос. 2-ге вид. перероб. та доп. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 688 с.
10. Визначення поняття «Кредит». Сайт Вікіпедія. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki> (дата звернення: 04.11.2020).
11. Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями, затв. Постановою Правління НБУ від 30.06.16 № 351 зі змінами та доповненнями. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0351500-16> (дата звернення: 20.11.2020).

12. Про систему гарантування вкладів фізичних осіб : Закон України від 23.02.2012 № 4452-VI. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4452-17>.
13. Офіційний сайт Національного банку України. URL: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=34661442&cat_id=34798593 (дата звернення: 20.11.2020)
14. Кушнір С.О., Конєв В.В. Аспекти проблемного кредитування в банках України: аналіз сучасного стану та динаміки. *Економіка і фінанси*. 2017. № 10. С. 59-65.
15. Офіційний сайт MyBanks.info. Аналітичний банківський портал. URL: http://my-banks.info/banks_privat_novosti_onovleno-reitingi-pat-privatbank/ (дата звернення: 20.11.2020)
16. Парасій-Вергуненко І. М. Аналіз банківської діяльності: навч.метод. посібн. для самост. вивч. дисц. Київ : КНЕУ, 2003. 347 с.
17. Савлук М. Довіра населення як чинник ефективної банківської діяльності. *Вісник НБУ*. 2003. №8. С. 8 – 10.
18. Герасимович А.М., Алексеєнко М.Д., Парасій-Вергуненко І.М. Аналіз банківської діяльності : підручник. Київ : КНЕУ, 2004. 599 с.
19. Тиркало Р. І., Щивоблок З. І. Фінансовий аналіз комерційного банку: Основи теорії, експрес-діагностика, рейтинг : навч. посібник. Київ : Слобожанщина, 1999. 236 с.
20. Ребрик Ю.С. Рання діагностика кризи ліквідності банку на основі розрахунку композиційного індикатора. *Економічний аналіз*. 2011. Вип. 9, част. 3. С. 258–262.
21. Ткачова А. В. Теоретичні аспекти інформаційного забезпечення аналізу фінансово-економічної стійкості банку. URL : http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Uproz/2012_2/u1202tka.pdf. (дата звернення: 20.11.2020).
22. Микитчик І.І. Порівняльний аналіз методик рейтингової діяльності банків. *Регіональна економіка*. 2007. №3. С. 167-173.

23. Науменкова С.В., Міщенко С.В. Розвиток фінансового сектору України в умовах формування нової фінансової архітектури. Київ : УБС, ЦНДНБУ, 2009. 384 с.
24. Масленченков Ю. С. Финансовый менеджмент в коммерческом банке: технология финансового менеджмента клиента. Москва : Перспектива, 1997. 214 с.
25. Дзюблюк О.В. Фінансова стійкість банків як основа ефективного функціонування кредитної системи : монографія. Тернопіль : ТНЕУ, 2009. 316 с.
26. Гуцал І. С. Банківське кредитування суб'єктів ринку в трансформаційній економіці України (питання теорії, методики, практики). Львів : ВАТ «БІБЛЬОС», 2001. 244 с.
27. Райзберг Б.А., Лозовский Л.Ш., Стародубцева Е.Б. Современный экономический словарь. Москва : ИНФРА-М, 2008. 496 с.
28. Банківські операції : підручник / за ред. О. В. Дзюблюка. – Тернопіль : Вид-во ТНЕУ «Економічна думка», 2009. 696 с.
29. Аванесова Н.Е. Кредитна політика банківських установ: стратегічні аспекти та ризики. Глобальні та національні проблеми економіки. 2015. № 8. С. 956-961.
30. Мороз А. М., Савлук М. І., Пуховкін М. Ф. Банківські операції : підручник / за ред. А. М. Мороза. Київ : КНЕУ, 2000. 384 с.
31. Бугель Ю. Основні шляхи вдосконалення сучасних методів оцінки кредитоспроможності позичальника. *Банківська справа*. 2009. № 4. С. 54-59.
32. Голуб В.М. Управління кредитним портфелем комерційного банку : автореф. дис. канд. екон. наук: 08.04.01; Київ. нац. екон. ун-т. Київ, 2004. 19 с.
33. Григораш Т. Ф. Банківське кредитування в Україні: сучасний стан, основні проблеми та шляхи їх вирішення. *Економічний простір*. №62. 2012. С. 119-124.

34. Грушко В., Іваненко Т. Оптимізація структури кредитного портфеля комерційного банку. *Вісник Національного банку України*. 2014. № 2. С. 28-32. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnbu_2014_2_10(дата звернення: 20.11.2020).

35. Дзюблюк О. Механізм забезпечення якості кредитного портфеля й управління кредитним ризиком банку в період кризових явищ в економіці. *Журнал європейської економіки*. 2010. № 1. С. 108-125.

36. Іваненко Т. В., Калітенко А. С. Перспективи розвитку кредитних операцій комерційних банків у післякризовий період. Буча : Український гуманітарний інститут, 2010. С. 19-20.

37. Інструкція про порядок регулювання діяльності банків в Україні, затв. Постановою Правління Національного банку України від 28.08.2001 № 368. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01> (дата звернення: 20.11.2020).

38. Карагодова О., Распутна Л. Проблеми оптимізації структури кредитного портфеля комерційного банку. *Банківська справа*. 2012. № 2. С. 40-42.

39. Кігель В. Про визначення оптимального кредитного портфеля банку в умовах ризику неповернення коштів позичальникам. *Вісник Національного банку України*. 2010. №1. С. 15-17.

40. Коваленко В.В., Зверяков О. М., Гайдукович Д. С. Діагностика кредитного ризику та його вплив на кредитну активність банків України. *Фінанси України*. 2016 р. №2. С. 84-98.

41. Васюренко О.В. Банківські операції : навч. посіб. 6-те вид., перероб. і доп. Київ : Знання, 2008. 318 с.

42. Васюренко О.В., Сидоренко О.М. Банківський нагляд : підручник. Київ : Знання, 2011. 502 с.

43. Васюренко О.В. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики : зб. наук. пр. : *Харк. ін-т банк. справи ун-ту банк. справи НБУ*. Харків : 2008. Вип. 1(4). 111 с.

44. Коваленко В.В., Черкашина К.Ф. Центральний банк і грошово-кредитна політика : навч. метод. посіб. Суми : ДВНЗ УАБС НБУ, 2010. 138 с.
45. Кузнецова С.А., Болгар Т.М., Пестовська З.С. Банківська система: навч. посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2014. 400 с.
46. Мороз А.М., Пуховкіна М.Ф., Савлук М.І. Центральний банк та грошово-кредитна політика : підручник за ред. А. М. Мороза і М. Ф. Пуховкіної. Київ : КНЕУ, 2005. 556 с.
47. Алексєєв І.В., Колісник М.К. Гроші та кредит : навч. посіб. Київ : Знання, 2009. 253 с.
48. Зубок М. І. Основи безпеки комерційної діяльності підприємств та банків : навч.-метод. посібник. Київ : КНТЕУ, 2005. 200 с.
49. Коробова Г.Г. Банковское дело: навч. посіб. Москва : Економистъ, 2010. 751 с.
50. Лаврушин О.И. Банковское дело. Москва : Банковский и биржевой научно-консультативный центр, 2005. 365 с.
51. Лобозинська С.М. Облік і аудит у банку: навч. посіб. Київ : Знання, 2007. 630 с.
52. Лупій В.А. Кредитні ризики. Київ : Центр навчальної літератури, 2012. 153 с.
53. Міщенко В. Реструктуризація кредитів в умовах кризи: світовий досвід і можливості застосування в Україні. *Вісник Національного Банку України*. 2009. №5. С. 12-17.
54. Основні принципи ефективного банківського нагляду (Основні Базельські принципи). URL : <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=45251> (дата звернення: 20.11.2020).
55. Островська Н.Л. Роль кредитної політики в оцінці ефективності кредитної діяльності банку. URL : http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/e-journals/PSPE/2012_4/Ostrovska_412 (дата звернення: 10.09.2020).

56. Охріменко, О. Банківська система України: чи є привід для побоювань. Офіційний сайт Української Асоціації банків. URL : <http://economics.unian.net/ukr/detail/134820>. (дата звернення: 10.05.2019).

57. Панова Г.С. Напрями вдосконалення роботи банків України з проблемними активами в посткризовий період. *Вісник Національного банку України*. 2010. № 4. С. 35-46.

58. Пашков, А.И. Оценка качества кредитного портфеля. *Деньги и кредит*. 2010. № 5. С. 29-30.

59. Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями, затв. Постановою Правління Національного банку України 30.06.2016 № 351. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0351500-16> (дата звернення: 20.11.2020).

60. Примостка Л.О. Аналіз банківської діяльності: сучасні концепції, методи та моделі : монографія. Київ: КНЕУ, 2011. 316 с.

61. Рогожнікова Н. В. Аналіз стану та динаміки кредитної діяльності банків України. *Фінансовий простір*. 2012. № 1 (15). С. 34.

62. Рогожнікова Н.В. Основні тенденції та особливості кредитної політики комерційних банків. *Вісник університету банківської справи Національного банку України*. 2013. № 2(17). С. 45-49.

63. Русіна Ю.О. Механізм формування та реалізації кредитної політики банку. *Економіка. Управління. Інновації*. 2014. № 1. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2014_1_52 (дата звернення: 20.11.2020).

64. Серик Ю. В. Управління кредитним портфелем банку. *Економіка і управління*. 2012. № 4. С. 75.

65. Єпіфанов А.О., Васильєва Т.А., Козьменко С.М. Управління ризиками базових банківських операцій / за ред. А.О. Єпіфанова. Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2012. 283 с.

66. Челноков В.А. Банки и банковские операции : учебное пособие. Москва : Высшая школа. 2008. 296 с.

67. Чуб П.М. Підходи до управління кредитним портфелем комерційного банку: автореф. дис. канд. екон. наук: спец. 08.04.01 «Фінанси, грошовий обіг і кредит». Київ, 2003.

68. Алексєєв І.В., Колісник М.К. Гроші та кредит : навч. посібн. Київ : Знання, 2009. 253 с.

69. Савлук М.І., Мороз А.М., Лазепко І.М. Гроші та кредит : підручник / за наук. ред. М. І. Савлука. 6-те вид., перероб. і доп. Київ : КНЕУ, 2011. 589 с.

70. Єпіфанов А.О. Операції комерційних банків : навч. посібник. Суми : Університетська книга, 2007. 523 с.

71. Мороз А.М., Савлук М.І., Остапишин Т.П. Операції банків та небанківських кредитних установ : підручник / за наук. ред. А.М. Мороза. Київ : КНЕУ, 2013. 543 с.

72. Dodd D., Graham B. Security Analysis: Principles and Technique. URL : <http://www.ebooksdownloadfree.com> (дата звернення: 12.09.2020).

73. Edgeworth F.V. The mathematical theory of Banking, *J. Royal Statistical Society*. 1988. March. P. 113-127.

74. Fazzari S., Hubbard G., Petersen B. Investment-Cash Flow Sensitivities are Useful : A Comment on Kaplan and Zingales. *The Quarterly Journal of Economics*. May, 2000. Vol. 115. No. 2. P. 695-705. URL : <http://www.calstatela.edu/faculty/rcastil/UABC/FazzariR.pdf>. DOI:dx.doi.org/10.1162/003355300554773 (дата звернення: 29.09.2020).

75. Giroud A., Giroud A., Jindra B., Marek P. Heterogeneous FDI in transition economies – a novel approach to assess the developmental impact of backward linkages. *World Development*. 2017. Vol. 7. № 10. P. 2206-2220.

76. The International Bank for Reconstruction and Development. The world bank. Washington, D. C. 20433, U.S.A., Copyright 2001.

Декларація академічної доброчесності здобувача вищої освіти ЗНУ

Я, Чернишова Наталія Сергіївна, студентка 2 курсу, заочної форми навчання, економічного факультету, спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», освітньої програми «Фінанси і кредит», адреса електронної пошти natusikbossy@gmail.com,

- підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота на тему «Планування кредитної діяльності АТ «Укрсиббанк» в сучасних умовах» відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що визначені у ст. 42 Закону України «Про освіту», зі змістом яких ознайомлена;

- заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи є ідентичною її друкованій версії;

- згодна на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям *академічної доброчесності* у будь-який спосіб, у тому числі за допомогою Інтернет-системи, а також на архівування роботи в базі даних цієї системи.

Дата _____

Підпис _____

ПІБ (студент) _Чернишова Н.С.

Дата _____

Підпис _____

ПІБ (науковий керівник) Щебликіна І.О